

**„Milyen okos, milyen ügyes,
a legkisebb ugrifüles!”
Csukás István**

Mozgás – Játék – Öröm

**Ugrifüles Óvoda
Pedagógiai Programja**

***1091 Budapest,
Hurok u. 9.***

TARTALOM

I.	Bevezető	2 o.
II.	Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép	5 o.
1	Gyermekkép	5 o.
2	Óvodakép	6 o.
3	Pedagógus kép	8 o.
III.	Az óvodai nevelés feladatai:	10 o.
1	Az egészséges életmód alakítása	10 o.
2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18 o.
3	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés-és nevelés megvalósítása	23 o.
IV.	Az óvodai élet megszervezésének elvei:	28 o.
1	Személyi feltételek	28 o.
2	Tárgyi feltételek	30 o.
3	Az óvodai élet megszervezése	30 o.
4	Csoportdokumentáció (A tervezés, mérés, értékelés folyamata)	33 o.
5	Az óvoda kapcsolatai	35 o.
V.	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	37 o.
1	Játék	37 o.
2	Verselés, mesélés	44 o.
3	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	46 o.
4	Rajzolás, mintázás, kézi munka	48 o.
5	Mozgás	52 o.
6	A külső világ tevékeny megismerése	62 o.
7	Munka jellegű tevékenységek	67 o.
8	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	69 o.
VI.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	71 o.
VII.	Gyermekvédelem	72 o.
VIII.	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység	75 o.
IX.	Legitimációs záradék	78 o.
	Melléklet	

I. Bevezető

Az óvoda adatai az alapító okirat szerint

Intézményi adatok	
Az intézmény neve	Ferencvárosi Ugrifüles Óvoda
OM azonosító	034 402
Az intézmény alapítója	IX. kerületi Tanács V.B.
Az alapítás éve	1960
Az intézmény fenntartója	Budapest Főváros IX. Ferencváros Önkormányzata
Az alapító okirat száma és kelte	E/679495/2020/1; Budapest, 2020. május 29.
Az intézmény címe	Budapest, 1091 Hurok u. 9.
Az intézmény telefonszáma:	06/1/3-770-691
Az intézmény Email címe:	info@ugrifulesovoda.hu
Honlap:	http://www.ugrifulesovoda.hu/
Az intézmény típusa	Óvoda, köznevelési intézmény
Az intézmény irányító szerve	Ferencvárosi Önkormányzat Képviselőtestülete
Az intézmény törzsszáma	679475
Az intézmény jogállása	Önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv
Közalkalmazottak létszáma	16 fő
Pedagógusok létszáma	9 fő
Az óvodai csoportok száma:	4
Férőhelyek száma:	88 fő

A Pedagógiai Program törvényi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- Ferencváros Esélyegyenlőség programja
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX.10.) kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet - a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. 1992. évi XXXIII. törvényköznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- A Kormány 1336/2018.(VII.25.) Kormány határozata
- Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 32/2012. (X. 8.)

A Mozgás – Játék – Öröm Pedagógiai Program tartalmazza a (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján):

- az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

Az intézmény bemutatása:

Óvodánk a budapesti Ferencvárosi Önkormányzat által fenntartott, önállóan gazdálkodó intézménye, 1960-ban épült, a József Attila lakótelep első óvodájaként. Lakótelepünk zöldövezeti, udvarunk tágas, jól felszerelt, a gyermekek mozgásigényét maximálisan kielégíti. Óvodánkban a lakótelepen egyedülállóként korszerű mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt tornaterem áll a gyermekek rendelkezésére. Mindezek alapját adják, a preventív mozgásfejlesztésnek, a pedagógiai programunkban megfogalmazott célok megvalósításának, valamint a mozgáskorrekcióra szoruló gyermekek egyéni fejlesztésének, és a délutáni mozgásos tevékenységeknek. /torna, néptánc/ Intézményünk négy csoportos, gyermeklétszámunk 88 főre tervezett. Óvodánkban évek óta túljelentkezés van, ami jelzi felénk a szülők elismerését, elégedettségét.

A jó óvoda-család kapcsolat kialakítására igen nagy figyelmet fordítunk, szem előtt tartva a családi nevelés elsődleges szerepét, fontosságát. Szeretetteljes légkörrel, anyás beszoktatással könnyítjük, segítjük az „óvodássá válás” időszakát. Óvodánk körzetébe egyre több idegen nemzetiségű család telepedik le. Így évek óta nevelünk migráns gyermekeket, – vietnami, kínai, török, arab – megismertetjük őket a magyar nyelvvel, mentalitással, az óvodai szokásokkal.

Nevelési programunkat az eddigi tapasztalataink alapján állítottuk össze, meghagyva az óvodai nevelés programjának szakmai értékeit, kibővítve a továbbképzések során szerzett szaktudással, eredményekkel. Programunk szakmai gerincét a testi képességek fejlesztése adja. **Kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés** (prevenciós testnevelés: testtartásjavító-, lábboltozat erősítő-, zenés és szertorna, néptánc) melyet tervszerű, rendszeres foglalkozásokkal érünk el. A testgyakorlatok tudatos alkalmazásával a motoros képességek és a mozgáskészség kibontakoztatását, valamint a mozgásműveltség fejlesztését céloztuk meg.

II. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép

1. Gyermekkép:

„A gyermek akkor emlékezik rád holnap, ha ma vagy vele.”¹

Gyermekképünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott irányvonalak alapján határoztuk meg.

- Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is **egyedi személyiség és szociális lény** egyszerre.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- Nevelőtestületünk ismeri, és tiszteletben tartja a fejlődés e jellemzőit. Ennek a törvényszerűségnek a figyelembevételével tervezi a fejlesztést, amely a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek, személyiségének legteljesebb kibontakoztatására irányul.
- Óvodai nevelésünk **gyermekközpontú, befogadó**, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Óvodai nevelésünk nem ad teret semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Óvodás korban tevékenységük legfőbb színtere **a szabad játék**, mely semmilyen egyéb foglalatossággal nem helyettesíthető. A gyermek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy játék útján ismerkedik a világgal, s ez áthatja valamennyi tevékenységét. Számára ez a tevékenység örömforrás. Ennek ismeretében szem előtt tartjuk a játék elsődlegességét.
- **Célunk**, hogy óvodásaink egészséges, érdeklődő, sokoldalú, emberek és kultúrák iránt nyitott felnőtté váljanak. Ebben a korai szocializációnak és a gyermekközpontú, a személyiség teljes kibontakoztatására törekvő óvodai nevelésnek alapvető szerepe van.

¹ Steffen T. Kraehmer

Célunk elérése érdekében a következő értékek átadását tartjuk fontosnak:

- **Hazaszeretetre, magyarságtudat kialakításra nevelésen belül:**
 - ✓ kulturális értékek megőrzésére nevelés – szép magyar beszéd, népi mondókák, versek, mesék, dalok, hagyományok (advent, farsang, tavaszköszöntő stb.)
 - ✓ a természet szeretete, gondoskodás a természet értékeiről, annak védelméről; az ember és a természet harmonikus kapcsolatára való törekvés.
- **Humanizmusra nevelés** – egymás elfogadása, tisztelete, megbecsülése, a másság elfogadása; tolerancia – személyes, pozitív példaadáson keresztül.
- **Interperszonális, erkölcsi normák:** személyes méltóság védelme, - gyermeki jogok! – élet- és egészség védelme; nézetek, szokások tisztelete, együttérzés, igazságosság, gyengébb segítése, védelme.
- **Akarati élet normái:** fegyelmezettség, önfegyelem, önállóság, döntésképesség, feladat- és szabálytudat, kudarctűrés.

2. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az intézmény szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainknak végrehajtásában, a döntéseink meghozatalakor a gyermek mindenekfelett álló érdekét vesszük figyelembe, és képviseljük. Ennek érdekében:

- Az óvoda szolgáltatásait, alapfeladatát megfelelő színvonalon biztosítjuk oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen aránytalan terhet.
- Minden segítséget megadunk a gyermeknek képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, ismeretei folyamatos korszerűsítéséhez.
- A gyermek nevelése során humánusan, valamennyi tényező figyelembevételével, a többi gyermek érdekeit is mérlegelve, és szem előtt tartva, a rendelkezésre álló lehetőségek közül a számára legkedvezőbb megoldást, módszert, eszközt választjuk.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, bizonyos esetekben hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Mivel az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítő tevékenység, tiszteletben tartjuk a szülők nézeteit, nevelési szándékait (akár vallási, világnézeti, vagy politikai kérdésben).

Az óvodai nevelés célja:

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az óvodai nevelő-

fejlesztő tevékenység hatására teremtdjenek meg a következő életszakaszba lépés pszichikus feltételei, váljon alkalmassá a gyermek az általános iskolai élet bevezető szakaszának a megkezdésére, hogy az a további fejlődését biztosítsa.

Programunk célja, hogy a mozgás a személyiség minden részére kiterjedő pozitív hatását kihasználva, egy mozgás szeretetére épülő egészséges életmód, életvitel alapjait rakjuk le.

A fenti céljaink elérése érdekében kiemelten fontosnak tartjuk a legfontosabb gyermeki tevékenységnek, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, **a játék elsődlegességének biztosítását.**

Az óvodai nevelésünk kiemelt alapelvei:

- A gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése, és az iránta érzett bizalom megléte.
- Minden gyermeknek joga, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést; olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez. Az óvodai nevelésben alkalmazott intézkedések, módszerek minden esetben a gyermeki személyiséghez igazodnak.
- A sajátos nevelési igényű gyermeket is teljes értékű embernek tekintjük. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez, életkorához, és egyéni tempójához kell igazodniuk.
- A nemzeti identitástudat, a hazaszeretet alakítása, a szülőföldről és a családhoz való kötődés segítése.

Az óvodai nevelés, és az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi-lelki, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről; különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
- E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítéséről.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- Az óvodai szociális segítők, külsős szakemberek munkájához szükséges tárgyi feltételekről.

- A hátrányos helyzetű (HH), a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), valamint az Alapító okiratunkban meghatározott, a különös figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekekről.

Az etnikai kisebbségi nevelés

A kisebbségi óvodai nevelés nem különálló óvodai rendszerben valósul meg, hanem az egységes nevelési-oktatási struktúra egyik része, így az óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban, az ott megfogalmazott céloknak és feladatoknak alárendelten valósítjuk meg a sajátos célkitűzéseket és feladatokat.

Az óvoda ápolja és tiszteletben tartja a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő családi hagyományokat és szokásokat, ezáltal segítve a kisebbségi identitástudat kialakulását.

A kisebbségi kulturális nevelés magyar nyelven folyik, a kisebbségi nyelv oktatása, gyakorlása nélkül.

3. Pedagógus kép

Óvodapedagógusaink feladata a rájuk bízott gyermekek nevelése, oktatása, melyet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint önállóan és felelősséggel kötelesek elvégezni.

Elvárható tőlük, hogy

- Megtartásuk a pedagógus etika követelményeit (tudatos törvénytisztelő magatartás, önkéntes jogkövetés, hozzájárulás a gyermekek, a kollégák, a szülők, a fenntartó és más érintett személyek neveléssel-oktatással kapcsolatos alapvető jogainak és kötelezettségeinek – a jogszabályokban foglaltak szerinti – érvényesüléséhez), valamint a munkafegyelem és a közösségi együttműködés normáit.
- A humanista pedagógia elveivel ellentétes büntetést nem alkalmaznak (testi fenyegetés, megfélemlítés, csoportból való kirekesztés, étel elfogyasztására való kényszerítés).
- Óvják a gyermekek jogait, tiszteljék emberi méltóságukat.
- A pedagógusi elhivatottság, kiegyensúlyozottság, következetesség, pontosság, megbízhatóság, türelem.
- Kulturált megjelenésükkel, magatartásukkal, viselkedésükkel és beszédkultúrájukkal értékeket közvetítsenek, pozitív mintát adjanak.
- Képviseljék az intézmény pedagógiai programjának szellemiségét.

Az azonos csoportban dolgozó pedagógus párok kiválasztása során fontos szempont, hogy tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Képesek legyenek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat összeegyeztetni.

Óvodai nevelésünk eredményességéhez nélkülözhetetlen az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottak összehangolt munkája. Feljük is elvárás, hogy jól ismerjék intézményünk pedagógiai programját, sajátosságát, hitvallását. Munkájukat ennek alapján tervezzék, szervezzék, és végezzék el.

Intézményünkben a pedagógiai munkát segítők (pedagógiai asszisztensek, dajkák, szociális segítők) felé is elvárás, hogy legyenek: mentálisan egészségesek, gyermekszeretők, megfelelően kommunikálók, modellkövetésre alkalmasak, toleránsak, befogadóak, együttműködőek, a titoktartás szabályait betartóak, az óvodai kompetenciákat ismerők.

III. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Nevelési feladatunk az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- Az egészséges életmód alakítása, **környezeti- egészségnevelési program**
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, esztétikai nevelés

III.1. Az egészséges életmód alakítása, környezeti- egészségnevelési program

Egészsépedagógiánkban az egészséget olyan alapvető értéknek tekintjük, amely semmi mással nem pótolható. A VHO meghatározása szerint az egészség nem a betegség vagy a fogyatékoság hiányát, hanem a teljes testi, szellemi és szociális jólét állapotát jelenti. Az óvodai egészségnevelés a személyiségfejlesztés alapja, melynek során széleskörűen készítjük fel a gyermeket az egészség védelmére: gondozzuk lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelésüket, az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségüket, valamint edzük a testi erőnlétüket. Az óvodapedagógia középpontja a gyermek egészségének megvédése, és fejlesztése a nevelési program keretén belül.

Az óvodai egészségnevelés célja:

- A gyermekek egészséges életviteligényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése, egészséges személyiség formálása.
- Az élet és egészség védelmét szolgáló ismeretek és készségek kialakítása.
- Az egészség értéként való megismertetése.
- Egészségfejlesztő tevékenységek biztosítása a gyermekek teljes testi-lelki jóllétének, egészségének, egészségi állapotának hatékony fejlesztése érdekében.
- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, egészségmegőrző szokások megalapozása, kialakítása.

Az egészségre nevelés, gondozás folyamatában elsődleges a **prevenció**, annak fontosságának felismerése, és az egyéni adottságokat figyelembe vevő testi fejlesztés, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének, kialakulásának az elősegítése, szükség esetén korrekciós testi nevelési feladatok ellátása. Fontos elemei az egészséges életmódra nevelésnek a szabadban végzett tevékenységek, melyek során javul erőnlétük, edzettségük, fejlődik ellenálló-képességük, fokozódik teherbírásuk. A mozgástevékenységek végzése közben fejlődnek a gyermekek szociális képességei, önmagukhoz és társaikhoz való viszonyuk, alakul helyzetfelismerésük, a vészhelyzetek elkerülése és azok megelőzésének gyakorlata.

Egészségneveléssel összefüggő feladatok

1. Az egészséges táplálkozás.
2. A mindennapos testnevelés, testmozgás.
3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.
4. A bántalmazás és erőszak megelőzése.
5. A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.
6. A személyi higiéné.
7. Környezeti higiéné
8. Kapcsolattartás

III.1.1. Az egészséges táplálkozás

Intézményünkben különösen odafigyelünk a gyermekek egészséges étkeztetésére. A gyermekek gyakran fogyasztanak az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket.

Óvodánkban tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy töröljék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólafeleket, a chipset, édességet. Intézményünkben tálaló-melegítő konyha működik. Kérésre, orvosi igazolás alapján főznek a táplálékallergiás gyermekek számára is. A táplálékallergiás gyermek ételét külön edényben érkezik.

A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megkóstoltatni, megszerettetni az új ízeket. A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot folyamatosan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt, igény szerinti folyadékpótlás van. A gyermekek életkori fejlettségüknek megfelelő szinten részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak.

Feladataink:

- Kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- Új ízek, addig ismeretlen étel-és italféleségek megismertetése.
- Az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához.
- Intenzív rágasra ösztönözni.
- Folyadék folyamatos biztosítása.
- Kanál, villa, kés helyes használatának megismertetése fejlettség szerint.
- Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- A szülőkkel, támogatókkal közösen gyümölcs- és zöldségnapok szervezése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.
- Önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek.
- Szívesen kóstolnak meg új ízeket.
- Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.

III.1.2. A mindennapos testnevelés, testmozgás. (részletesen a Mozgás fejezetben)

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett tornafoglalkozások keretében prevenciós, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.
- Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás).
- Minél több alkalom biztosítsa a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgás-tevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.
- Irányított mozgásos játékok szervezése korosztálynak megfelelően heti rendszerességgel.
- Edzési lehetőség biztosítása a környezet, levegő, nap kihasználásával. Időjárástól függően napi 1-3 órát. A nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében.
- A mozgás utáni regenerálódás biztosítsa.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- Képesek legyenek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben.
- Örömként éljék meg a közös (játékos, sportos) mozgást.
- Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük legyen összerendezett.
- Ismerjék és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket.
- Tartózkodjanak szívesen a szabad levegőn, és váljon természetes igényükké a szabadban való mozgás.

III.1.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

A dohányzás megelőzésének feladata

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület.

III.1.4. A bántalmazás és erőszak megelőzése

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét.
- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja - nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet.
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.
- Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

- Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

- A pedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

III.1.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Védő-óvó előírások:

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő-óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a tevékenységekkel együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük.

III.1.6. Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiénias nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Vegyék észre bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érezzék.
- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, azokat a helyére teszik.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályoztatva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghatnak, jól érzik magukat. A gyermekeknek saját öltözőszekrényük, ovis zsákjuk, tornazsákjuk van. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő. Az legyen hajlékony talpú, széles orrú és megfelelő a méretű. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzározás, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása.
- A napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban az egyéni fejlettségnek megfelelően segítségnyújtás.
- Az önállóság fokozatos kialakítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

• Teljesen önállóan öltöznek.• Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.• Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.• Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.• Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.• Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.• Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” -kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

• Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.• Ismerik és betartják a szabályokat.• Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

III.1.7. Környezeti higiéné

Környezeti nevelési elveink:

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

- **Természet és társadalom harmóniájának elve**

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

- **Fenntarthatóság elve**

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

- **Társas készségek fejlesztésének elve**

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

- **Foglalkozásközi integráció elve**

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Feladataink:

Óvónők és dajkák közösen:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda és az óvoda udvar tisztaságának megóvása, gondozása.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A foglalkoztató termek szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Dajkák:

- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel.
- A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

III.1.8. Kapcsolattartás, együttműködésKapcsolat a szülőkkel

A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. a szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

Együttműködés az egészségügyi szakszolgálattal (orvossal, védőnővel)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és -fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Az óvodában minden évben megszervezzük a gyermekek fogászati szűrővizsgálatát.

Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés mindennapi programjába, így a védőnői látogatások alkalmával a szomatikus fejlődés ellenőrzése, az egészségfejlesztő alapképességek regisztrálása, a közegészségügyi helyzet ellenőrzése. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

Ellenőrzés, értékelés rendszere

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, ez beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenció programokba.

Egészségfejlesztési programunk megvalósulásának értékelésénél ennek a keretrendszernek a kritériumait tartjuk mérvadónak.

A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is.

Óvodánkban a gyermek fejlődését az óvodai személyiségfejlődési naplóban vezetik óvodapedagógusaink. A gyermekekről fél évente (félévkor és évvégén) az óvodapedagógusok szöveges értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzi le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést is.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatásnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek részére az **érzelmi nevelés** meghatározó fontossággal bír. Leleki stabilitásuk, de még értelmi képességük fejlődése is attól függ, hogy mennyi és milyen minőségű szeretetet, odafigyelést kapnak közvetlen környezetüktől. A gyermek érzelmi biztonságát az egyéni, egyedi bánásmóddal tudjuk erősíteni.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Ebben a korban lényegesen fontosabb az érzelmi intelligencia, az EQ kialakulása, mint az értelmi intelligencia IQ, mindenáron történő fejlesztése. Ugyanis minden további tevékenység eredményessége, a képességek, készségek fejleszthetősége, a gyermek érzelmi biztonságán alapszik, miután alapvetően főleg érzelmi ráhangolással motiválható.

Célunk: Érzelmileg gazdag, kiegyensúlyozott gyerekek nevelése, egyéniségük, alap képességeik kibontakoztatása egy adott közösségen, csoporton belül.

Feladatunk: Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, szorongásoktól, félelmektől mentes, családi légkör megteremtése, az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig.

Megismertetni a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetükkel, annak érdekében, hogy idővel a szülőföldhöz, a hazához való érzelmi kötődése kialakuljon.

Az óvodakezdés nagyfokú pedagógiai érzékenységet, tapintatot, odafigyelést igényel, mert ez az időszak meghatározó a gyermek óvodával, az óvó nénikkel szembeni érzelmi kötődésének létrejöttében.

A fent említett családi légkör adja meg az alaphangulatot az elmélyült, tartalmas játékhoz, tevékenykedéshez, feladatok megoldásához és a problémamentes kapcsolatteremtéshez gyermek és felnőtt, illetve gyermek és gyermek között.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, bensőséges érzelmi töltés jellemezze. Lényeges számunkra, hogy az érzelmi nevelés során is segítsük a gyermekek önkifejezési, önérvényesülési törekvéseit. Mindezt az önbizalmuk erősítésével, ugyanakkor a reális énkép, önértékelés megteremtésével tesszük.

Az én tudat, az ego erősítése mellett feladat, hogy a közösségi érzés, a hovatartozás érzése érzelmi alapokon is kialakuljon, megerősödjön a gyerekekben (az én csoportom, az én óvodám)

A hátrányos helyzetű (HH), nehezen szocializálódó, esetleg közömbös, vagy magányos, peremhelyzetű gyerekeknél fel kell kutatni minél hamarabb a gond eredeti okát, mert csak ezután tudjuk a problémát megértéssel kezelni, a gyermeket tovább segíteni.

Sokszor az óvodapedagógus (mint minta) hozzáállása, értékítélete határozza meg a gyermek státuszát, helyzetét az adott közösségben.

Amennyiben szükséges az óvodai szociális segítő tanácsát kikérjük, a folyamatba bevonjuk.

Tudatosan, és szakszerűen foglalkozunk a **kiemelkedő tehetségű**, az egészséges gyermekek közé integrált **különleges bánásmódot igénylő**, a lassabban fejlődő, és sajátos nevelést igénylő gyerekekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Pozitív viszonyban van önmagával és környezetével.
- Ismeri és alkalmazza az alapvető viselkedési normákat és szabályokat.
- Elfogadja és tiszteli a különbözőséget.
- Keresi, felismeri, értékeli és megbecsüli önmagában és környezetében a jót és szépet.
- Önértékelése egyre reálisabb, alapvető értékítéllettel rendelkezik.
- Cselekedeteit már nem csak az érzelmek uralják. Az EQ-ja folyamatosan fejlődik.
- Önállósága, önfegyelme, kitartása, feladattudata, szabálytudata, képessé teszi feladatok ellátására.
- Szociálisan érett új közösség elfogadására, együttműködésre, kapcsolatteremtésre új közegben is, felnőttel és gyermektársaival egyaránt.
- Várakozással, érdeklődéssel készül az iskolai életre.

Hagyományos megközelítésben az **erkölcsi nevelésnek** két alapvető feladata különíthető el: az erkölcsi tudat és az erkölcsi magatartás. Ez a két feladat a nevelési gyakorlatban, a konkrét nevelési szituációkban nem választható külön, és együttesen eredményezik az elfogadható viselkedés megjelenését.

A gyermekek beilleszkedését, érvényesülését bármilyen közösségbe az segíti, ha az együttélési szabályokkal, szokásokkal, erkölcsi normákkal tisztában vannak.

A kulturált viselkedési formák megtanítása során alakítjuk ki a gyermekekben az egymás és a felnőttek iránti szeretetet, tiszteletet és türelmet.

Valamennyi csoportban az óvodapedagógus feladata, saját attitűdjén keresztül az etikai kérdésekben a példamutatás, másokkal szembeni türelem gyakorlása, a tolerancia és a különbözőségek elfogadása.

Célunk: Hogy a gyermekekben alakuljanak ki, és rögzüljenek a helyes viselkedés és magatartás szabályai, normái.

Feladatunk: A gyermekcsoporton belül az együttélés szabályainak bemutatása, megtanítása. A kulturált, udvarias, erőszakmentes, etikus viselkedés megtanítása, gyakorlása az adott közösségen belül. A helyes szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás erősítése.

Az óvodába lépés pillanatától (befogadás) az óvodában bevezetett szokások és szabályok segítik a gyermekeket abban, hogy be tudjanak illeszkedni a közösségbe. Biztonságot, nyugalmat, kiszámíthatóságot, rendszerességet és védettséget közvetít a gyermekek számára.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

A gyermekek egymás közötti kapcsolatának alakulásában is lényeges szempont, hogy az óvodapedagógus bizonyos szabályokat, hagyományokat, alapvető emberi értékeket el tudjon fogadtatni a gyermekekkel, és ők ezeket az elsajátítás után megfelelően alkalmazzák.

Az erkölcsi normák között van, amely egyetemes és állandó, de van olyan is, amely koronként, rendszerenként változik, amit az adott társadalom, népcsoport, azaz a makro, illetve mikroközösség határoz meg. Ilyen **a csoport szokásrendszere** is, melynek kialakítása a csoportos két óvodapedagógus felelőssége.

A kettős nevelés elkerülése végett folyamatosan egyeztetnie, kommunikálnia kell a gyermekekkel foglalkozó nevelőknek.

Az inkluzív nevelés során alkalmunk adódik a magyar népszokások, bölcsességek megismerése mellett, a multikulturális, és interkulturális módszerek alkalmazásával más népek szokásainak, értékítéleteinek, normáinak megismerésére. Ezáltal a csoportunk élete színesedik, a közösségi élet, az elfogadás erősödik.

Feladatunk a szülőföldhöz való kötődés alapjának lerakása, az erkölcsi nevelés eszközeinek segítségével is.

Fontos, hogy a pozitív emberi értékeket (őszinteség, tisztesség, becsületesség, önmagunk és mások tisztelete, a közösen végzett munka öröme, együttérzés stb.) erősítsük a gyermekekben.

Az erkölcsi nevelésben is fontos és **meghatározó szerepe van az óvodapedagógusoknak**. A helyes és a helytelen, a jó és a rossz, az igazságos és az igazságtalan, igazmondás, hazugság stb. fogalmainak közvetítése közben az óvodapedagógus egyénisége, viselkedése, személyisége áthatja csoportja életét. Segítséget nyújt számára, az egyetemes kultúra mellett a művészetek, ezen belül is a népművészet (népmese, népköltészet, dalos játékok, népi bölcsességek) ismerete, alkalmazása.

A hagyományörzés, a jeles napok, az óvodai ünnepek, műsorok segítségével kialakul a gyermekben a hazaszeretet érzése. Az, aki ragaszkodik népe múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Megérti az erkölcsi mondanivalójának üzenetét.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Társas kapcsolatai megfelelőek, képes együttműködni, alkalmazkodni. Erkölcsi normái lehetővé teszik a közösségben való eligazodását.
- Életkorának megfelelő témákban ismeri bizonyos erkölcsi értékek, normák és szabályok követelményeit, pl.: nem szabad hazudni, árulkozni.
- Meg tudja becsülni a saját és mások viselkedésének helyességét, és véleményét indokolni is tudja.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja vágyait.
- Gyermeki tapasztalatai alapján megkezdődött az a folyamat, amikor a külső követelmények által elvárt szabályok beépülnek a gyermek személyiségébe. Nyomokban megjelenik az önkontrollt jelző lelkiismeret furdalás érzése „belső hang”, a felelősségérzet.
- Viselkedésében fellelhető a kötelesség, önfegyelem, szabálytudat, alakul a morális érzékenysége (együttérzés, udvariasság, becsületesség, mások tisztelete, és a máság elismerése).
- Válgék természetes szükségletükké a közös tevékenység, alakuljon ki a közösségi éntudat – ünnepek, hagyományok, távlatok pozitív élményének befogadása.
- Feladattudata kialakulóban, ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében megnyilvánul.

III.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, esztétikai nevelés

III.3.1. Az anyanyelvi nevelés felöleli az óvodai nevelőmunka minden területét, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

A beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, a gondolkodásnak legfőbb eszköze. Az óvodai élet valamennyi tevékenysége kommunikációt igényel.

A kommunikáció alapjait gyermekkorban kell lerakni. Szilárdsága későbbi életvezetési készségeinek és idegen nyelv elsajátításának alapját képezi. Az óvodáskor az egyik legfontosabb életkori szakasz a beszédfejlődés és a beszédfejlesztés szempontjából.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédgátlás oldására, a beszéd-, és kommunikációs kedv ösztönzésére, fenntartására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, támogatására, s a válaszok igénylésére fordítunk nagy figyelmet.

Az iskolai életre való alkalmasság egyik legfontosabb kritériuma a megfelelő szintű kommunikációs készség megléte.

Az a gyermek, aki jól kommunikál, biztonságosabban mozog környezetében, bátrabb, önállóbb, magabiztosabb. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét.

Célunk: A gyermekek egyéni fejlettségük szintjén helyesen és szívesen beszéljenek. Kéréseiket, gondolataikat gátlás nélkül, mindenki számára érthetően meg tudják fogalmazni.

Feladatunk: A óvodások szókincsének bővítése, valamint megfelelő példamutatással a helyes beszédkultúra, beszéd szerkezet kialakítása.

A beszédfejlesztés legoptimálisabb színtere a **játék**, ahol a gyermekek gátlás nélkül, önfeledten teremtenek kapcsolatot, kommunikálnak egymással és a felnőttekkel egyaránt. A szókincsbővítést, a szép, választékos, kifejező beszédet, a játékidőn kívül elsősorban a **tevékenységek közben** (külső világ megismerése, képolvasás, mese-vers, gyermekdalok stb.) közvetíthetjük, fejleszthetjük.

Ha a gyermeknek lehetőséget adunk, hogy természetes közegében sokat és bármiről beszélhessen, kérdezhessen, akkor értelmileg erőteljes fejlődésnek indul. Ellenben, ha a beszédfunkciót korlátozzuk, az gátolhatja az értelmi fejlődést.

A nevelés során és a foglalkozásokon az ismeretek átadása, bővítése és rendszerezése szinte minden esetben az anyanyelv használatán keresztül történik. Fontos, hogy az óvodapedagógus mindig az adott korcsoport életkorának és értelmi fejlettségének megfelelő szavakat, kifejezéseket használjon.

Beszédünk legyen példamutató és nyelvtanilag korrekt. Ez azért is fontos, mert a gyermekek az anyanyelv elsajátítása során az első pillanattól az utánzás módszerét alkalmazzák.

Felmérjük a gyermekek egyéni beszéd szintjét és ehhez igazítjuk az óvodai verbális és a nem verbális kommunikáció nevelési feladatait.

Van olyan kisgyerek, aki már hároméves korában tisztán, érthetően ejti a hangokat, de sokan küszködnek beszédhibával, akik megértéséhez türelem és óvodapedagógusi tapintat kell. A súlyosan beszédhibás gyermekeket **szakemberhez, logopédushoz irányítjuk**.

A **szülőkkel való kapcsolattartás** folyamán képet kapunk a családok anyanyelvi kulturáltságáról. A beszélgetések folyamán nyitott, oldott kapcsolat kialakítására törekszünk, igyekszünk meggyőzni őket az otthoni mesélések, beszélgetések fontosságáról, melyek gyermekük további nyelvi fejlődésében komoly szerepet játszanak.

Feladataink a verbális kommunikáció fejlesztésében:

A hangok helyes ejtését a beszéd automatizmusának, a beszédmozgások - és beszédhallás finomításával, illetve példászerű mintaadással segítjük elő.

A légzéstechnikát fújó – és légzőgyakorlatok szervezésével fejlesztjük. Játékos artikulációs gyakorlatokkal finomítva a nyelv, az ajak és az állkapocs mozgását. Meghatározott rendszerességgel anyanyelvi játékokat kezdeményezünk (pl.: hangutánzó, szinonima, ellentétpár kereső, barkochba, papagáj stb. játékokat, valamint mondat bővítő, kiegészítő, történet befejező gyakorlatokat).

Folyamatosan aktivizáljuk és bővítjük a gyermekek szókincsét, fejlesztjük beszédtechnikájukat. Mondókák, versek, hangsúlyjátékok gyakorlásával megéreztetjük a gyermekekkel a ritmus – és a mondathangsúlyt, történet és mesebefejezéssel fejlesztjük a mondataalkotási készséget.

Az anyanyelvi nevelés fontos területe a **könyvek szeretetére és az olvasásra nevelés**. Ezért lényeges, hogy a csoportszoba könyvtára irodalmilag értékes művekből álljon.

Fejlődés várható eredményei:

- A gyermek gondolatait érthetően, összefüggően tudja kifejezni mások számára, beszéde folyamatos, összeszedett és logikus. Érdeklődő, bátran kérdez.
- Ki tudja fejezni érzelmeit, élményeit, képes mesélni, önálló történetet kitalálni.
- Tisztán, nyelvtanilag helyes mondatszerkesztéssel beszél.
- Fogalom alkotása pontos, egyre jobban érti az elvont fogalmakat.
- Eljut a nyelvi gondolkodás fokára. Kialakul a beszédfigyelme.
- Figyelmesen, nyugodtan meghallgatja és megérti mások mondanivalóját.
- Beszédét megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Kommunikációjában alkalmazza a párbeszéd jellegzetes fordulóit, a köszönést és az udvariassági kifejezéseket.
- Beszédértése és beszédhang hallása kellően fejlett az írás – olvasás megtanulásához.

III.3.2. Az értelmi nevelés során a gyermekek hatékony értelmi fejlesztése mindig érzelmileg motiválható. Ha a gyermek érzelmi ráhangolása nem megfelelő az adott témára, feladatra, fejlesztésre, úgy nem leszünk eléggé hatékonyak. A gyermek nem lesz együttműködő, illetve befogadó. A tanulást a lehető legszélesebben értelmezzük: **a gyermek minden helyzetben, minden tapasztalat által tanul.** Fejlődése az érés és a fejlesztés együttes hatásaként jelentkezik, ezért fontos a türelmes, kiváró magatartás az óvoda és a család részéről egyaránt.

Célunk: A gyermekek kreatív, logikus és önálló gondolkozásának kialakítása és fejlesztése. A játékba integrált tanulási folyamatokon keresztül az értelmi képességek fejlesztése.

Feladatunk: A gyermekek kíváncsiságának, a világ jelenségei iránti érdeklődésének maradéktalan kielégítése, lehetőleg közvetlen tapasztalatszerzés és sok gyakorlás útján.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága kíváncsisága, nyitottsága, nagyfokú érdeklődése. Erre építve biztosít óvodánk változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a gyermek a természeti és társadalmi környezetéről. Az értelmi fejlesztés területén feladatunk a gyermek tapasztalatainak bővítése, rendszerezése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, valamint az értelmi képességek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és alkotókészség – fejlesztése. Különleges figyelmet fordítunk az anyanyelv tudatos és tervszerű fejlesztésére, a beszédkedv fenntartására a gyermek partnerként történő meghallgatásával, a gyermeki kérdések megválaszolásával.

A gyermeki személyiség fejlesztése, kibontakoztatása, magasabb szintre integrálódásának az elősegítése az értelmi nevelés feladatain keresztül valósítható meg. A gyermekek tevékenységének állandóságát folyamatos érdeklődési vágya tartja fenn, amelynek mozgatója az érzelem. A pozitív érzelmek folyamatosan fenntartják a gyermek érdeklődését, ami tevékenységre motiválja, így beindul a megismerés folyamata.

Az érzékszerveken keresztül szerzett – érzelmi befolyással kísért – ismeretek, tapasztalatok fejlesztik a gyermekek kognitív képességeit, hozzájárulnak az anyanyelvi képességeinek fejlődéséhez.

A társakkal és az óvodapedagógussal közös együtt gondolkodás során alakul kifejező-, és problémamegoldó képességük, fejlődik gondolkodásuk.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

Megteremtjük a gyermek értelmi fejlesztéséhez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát.

A játéktevékenységen keresztül megismerjük a gyermek egyéni sajátosságait; milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik, értelmi funkciójának fejlettsége milyen fokon áll. A megfigyelések során szerzett spontán és szervezeten szerzett tapasztalatok - az egyes gyermekek értelmi képességeinek a megállapítása – a differenciált egyéni fejlesztés alapja. Kiemelkedő kreativitást mutató gyermekek esetében a megfelelő feltételekkel és feladatokkal, biztosítjuk a számukra szükséges fejlesztést, az alkotóképesség fejlesztését.

Az egyéni sajátosságok ismeretében választjuk meg az optimális módszereket és foglalkoztatási formát annak érdekében, hogy - a gyermekek tapasztalataira és aktuális

élményvilágára támaszkodva – a nekik legmegfelelőbb tevékenységen keresztül jussanak el az önmagukhoz mért legmagasabb szintre. Rendszeresen sikerélményt biztosítunk a gyermekek számára; az így keletkező érzelmi többletet tudatosan felhasználjuk a megismerési folyamat alakításában.

A gyermek kognitív képessége /érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/ megszületésének pillanatától folyamatosan és fokozatosan fejlődik. Ennek üteme és mértéke gyermekenként változó. Differenciált, egyéni bánásmóddal biztosítjuk, hogy minden gyermek saját tempójában, gátlásokat kialakító erőszakos sürgetés nélkül fejlődhessen.

Változatos élmények nyújtásával, a képzelet, kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosításával segítjük az ismeretek bővítését, a cselekvéseken keresztül szerzett ismeretek rendszerezését.

Az esélyegyenlőség érdekében fontosnak tartjuk, hogy az ingerszegény környezetből, vagy rossz szociális háttérből érkező gyermekeknek, akár kisebb csoportokban külön beszélgetéseket, kooperatív tanulási folyamatokat, ismeretanyagot bővítő, fejlesztő tevékenységeket szervezzünk.

Napjaink központi pedagógiai kérdése, hogy a nevelés és oktatás hatása mennyire segíti a gyermekek „életben való bevalását”. Fontos, hogy ne csak ismeretekkel rendelkezzenek, hanem alkalmazni is tudják azt a gyakorlatban. Éppen ezért valós élethelyzetekben, külső helyszíneken tevékenység közben szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket. Amikor csak lehet, az ismeretek bővítéséhez IKT eszközöket is használunk.

A sajátos nevelési, és a különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztése során minden esetben speciálisan képzett szakember közreműködését kérjük. A diagnosztizálás, és az egyéni fejlesztési terv elkészítése, valamint az egyénre szabott fejlesztés az ő feladatuk.

Fejlődés várható eredményei:

- Képes figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Képes az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására, tapasztalatok útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására, fejlődik reproductív emlékezete.
- Képes az ismeretek alapján életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására. A gondolkodási műveleteket korának megfelelően végzi.
- Kialakult észlelési képességeit (látás, hallás, tapintás, ízlelés – a finommotoros képességek, a szem-kéz- mozgáskoordináció területén) összerendezetten tudja használni.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Lényeges jegyek alapján képes az általánosításra, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.

III.3.3. A gyermekek esztétikai nevelését az őket körülvevő természeti és társadalmi környezet komplex hatásrendszere biztosítja. Az esztétikai nevelés az óvodai nevelésben az irodalom, az anyanyelv, ének-zene, rajz, mintázás, kézimunka, mozgás, viselkedés és a környezeti nevelés során valósul meg. Az óvodai környezetből kiinduló esztétikai hatások, a tevékenységek keretei között bemutatott esztétikai élmények fokozatosan formálják a gyermekek ízlésvilágát.

Célunk: A gyermekek ízlésének formálása, a szépérzékük kialakulásának segítése, az életkoruknak megfelelő művészeti értékek közvetítése.

Feladatunk: A gyermekekben a környezetük iránti igényességének kifejlesztése, minél több értékes esztétikai élmény nyújtásával.

Az esztétikai nevelés nem egyenlő a művészetekre neveléssel, több annál, mert magába foglalja a viselkedés, a nyelvi kifejezés, a környezetalakítás és a szabad önkifejezés, alkotás valamennyi területét.

Az óvoda külső-belső képe, a tárgyak, eszközök, a szín és forma egysége, harmóniája és gazdagsága megalapozza a gyermek jó közérzetét. Ezért ennek megfelelően válogatjuk össze az óvoda berendezését, játékait, tárgyait, szemléltetőeszközeit. A környezet (csoportszoba, udvar, kert stb.) által érvényesülő, vagy közvetített esztétikai hatások, fokozatosan formálják a gyermekek ízlésvilágát.

Az esztétikai nevelés óvodánkban komplex hatásrendszer (anyanyelvi nevelés, mese-vers, ének-zene, tánc-mozgás, vizuális nevelés), mely által a gyermekek életkoruknak megfelelő esztétikai élményekben és az alkotás örömeiben részesülnek.

Reményeink szerint ezeknek a nevelési területeknek a kiemelésével, az alapképességek fejlesztésével, az általunk nevelt gyermekek kreatívak, cselekvésre és a szabad önkifejezésre alkalmasak lesznek. Színesítve ez által személyiségüket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Szívesen hallgat és mond meséket, verseket.
- Szeret énekelni és zenét hallgatni.
- Észreveszi a környezetének, a terem berendezésének harmóniáját.
- Saját ruházatára, öltözködésére odafigyel, igényes.
- Rácsodálkozik a művészeti alkotásokra.
- Szívesen rajzol, fest, gyurmázik. Alkotása közben törekszik az esztétikai igényességre.
- Esztétikai érzéke kialakult. Képes reális ítéletet alkotni. Önértékelése saját alkotásaival szemben nem elfogult.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV.1. Személyi feltételek

Álláshelyek	
Nevelőtestület/ Óvodapedagógus	
Óvodavezető	1 fő
Óvodavezető-helyettes	1 fő
Óvodapedagógus	7 fő
Összesen	9 fő
A nevelő–oktató munkát közvetlen segítők	
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Dajka	4 fő
Konyhás	2 fő
Összesen	7 fő
Intézmény létszáma összesen	16 fő
Kertész (FIŰK alkalmazásában)	1 fő

Nevelőtestületünk tagjai valamennyien főiskolát végeztek. Többségük sok éves gyakorlattal rendelkezik. Jellemző a testületre a nagyfokú gyermekszerepet, humánus, empátia és kreativitás. A másság elfogadása valamennyiünk egyik legfontosabb tulajdonsága. A kollégák (óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajkák) együttműködése eredményes.

A nyitottság, az állandó szakmai fejlődés eredményezi a pedagógiai munka folyamatos, minőségi fejlődését. Fontosnak tartjuk szakmai tudásunk fejlesztését ön- és továbbképzések által. Nevelőközösségünk tagjai közül többen másoddiplomát adó szakvizsgát szereztek. A továbbképzések meghatározott terv szerint, a helyi program megvalósításának szolgálatában állnak. Pedagógiai módszereinket a nevelési céloknak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választjuk meg. Az óvodapedagógus feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot, és elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő – fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. Módszerhasználatát, a tudatosság, célszerűség és változatosság jellemezze.

Az óvoda működését segítik a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai (logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus). A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködésével történik.

1993 óta intenzíven kezdtünk el foglalkozni az egészséges életmódra nevelés területén belül, a mozgásos játékkal, tornával, melyek hozzájárulnak a harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Óvodaorvosunk lesújtó vizsgálati eredménye és lakótelepi gyermekeink mozgás-szegény életmódja motivált e terület kiemelésére. Kellő szakmai előkészítés és szervezési feladatok után, a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás jellegét és fejlesztési célját tekintve minden nap más-más testi képesség fejlesztése kap hangsúlyt így: a motoros képességek, mozgáskoordináció, valamint fontos a kondicionálás és a mozgásműveltség alakítása.

A nevelőtestület együttműködése

Az óvodai nevelés olyan komplex folyamat, amelynek minőségét az intézmény dolgozóinak együttműködése nagymértékben befolyásolja. Az óvoda funkcióit úgy képes zavartalanul érvényesíteni a gyermekek érdekében, ha összehangolt rendszerként működik.

Az egy csoportban dolgozó **óvodapedagógusok** együttműködése akkor válhat sikeressé, ha hasonlóan gondolkodnak a gyermekekről, képesek átvenni egymás hatékony eljárásait, nevelési módszereit.

A szülőkkel való kapcsolattartás különböző fórumain azonos pedagógiai elvet valljanak, egységes nevelési koncepciót képviseljenek és közvetítsenek a csoporton belül. Tiszteljék és ismerjék el egymás munkáját.

Az óvodapedagógus fontos munkatársa az óvodai **dajka**, akinek munkájával és személyiségével kapcsolatban megváltoztak a társadalmi, pedagógiai, partneri elvárások. Helyük, szerepük felértékelődött, a nevelés eredményességéhez fokozottabban hozzájárulnak. (dajka-képzések és továbbképzések) A dajka nemcsak technikai személyzet a gyermek életében, hanem nevelésének segítője, aki mintául szolgál számára. (interperszonális kapcsolatok, viselkedés, beszéd, személyi higiénia, ápoltság, gondozottság) Az óvodapedagógus és a dajka összehangolt, azonos elveken nyugvó munkája az egységes pedagógiai hatások érvényre juttatásával az eredményes nevelés feltétele.

A **pedagógiai asszisztens** a csoportban dolgozó óvodapedagógussal együttműködve részt vesz a közvetlen pedagógiai munkában, annak előkészítésben, a gyermekeket fejlesztő és korrekciós tevékenységekben. Intézményi szintű tevékenységet lát el, igény szerint bekapcsolódik a csoportok életébe. Közreműködik adminisztrációs tevékenységek ellátásában, dokumentumok előkészítésében. Szükség szerint intézményen kívüli foglalkozások, programok helyszíneire (kirándulásokra, sétákra) kíséri a gyermekeket.

Az óvodai élet irányítása az **intézményvezető** feladata; ő koordinálja az itt folyó pedagógiai, tanügy-igazgatási, gazdálkodási, munkaügyi, minőségirányítási teendőket, közben tartja a közéleti és menedzselési feladatokat. A lehetőségek optimális kihasználásával biztosítja a munka zökkenőmentességét, melyben segítségére van a vezető helyettes, a munkaközösség vezető, valamint a testület minden tagja.

IV.2. Tárgyi feltételek

Tárgyi feltételeink alakulását befolyásolja az a tény, hogy óvodánk 1960-ban, az akkori építészeti követelményeknek megfelelően épült. Termeink, öltözőink mérete kicsi, ezért pedagógiai célunk megvalósítása érdekében komoly szervezési feladatokat látunk el. Belső erőből, de főleg pályázati összegekből próbáljuk a hiányokat enyhíteni, s mindent elkövetni annak érdekében, hogy a szülők bizalmát továbbra is élvezzük, gyermekeink szeressenek óvodába járni és szakmai fejlődésünk töretlen maradjon.

Több éves munka eredménye, menedzselése következtében épült meg tornatermünk, **belső erőből**, sok gyermekszerető ember összefogásával. Igyekszünk maximálisan kihasználni, tornaeszközöket, fejlesztő eszközöket beszerezni, bővíteni.

Az udvar fontos szerepet kap a mozgás szeretetére nevelésben, az ott található eszközök folyamatos bővítése, állagmegóvása is állandó feladatunk.

Óvodánk rendelkezik a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, berendezései szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét. Ezek megfelelnek változó testméreteiknek, biztosítva egészségük megőrzését, fejlődését. (Minimális eszközjegyzék a Mellékletben található)

IV.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a **szülők igényeit** (testvérpárosok, lehetőség szerint azonos bölcsődéből jövőek). A szervezés alapja – a hagyománnyá vált – felmenő rendszer, amely megszünteti a korcsoportismétlés miatti csoportváltást, biztosítja a gyermekek nevelésének, fejlesztésének folyamatosságát, partnerré teszi a szülőt a nevelésben. Óvodánk **vegyes életkorú csoportokkal** működik.

Az óvodai tevékenységek szervezésének alapjául a gyermekek érdeklődése, cselekvése, előzetes tudása és meglévő tapasztalataik szolgálnak.

A feni elv alapján történő tevékenységsszervezéssel, igyekszünk megvalósítani a gyermekek számára önfeledt, boldog gyermekkort, amelyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak. Fontosnak tartjuk, hogy nap mint nap színes, változatos élményeket szerezzenek önmagukról, barátaikról, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről. Óvodánkban a gyermekek fejlesztése – fejlettségüknek megfelelően (5-35 perces), - növekvő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg.

Óvodánkban a gyermeki tevékenységek

- tervezett vagy spontán
- kötelező, vagy kötetlen
- egyéni vagy csoportos keretek között megvalósuló tevékenységformák lehetnek

A folyamatos **napi- és heti rend** hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.

Kialakításánál legfőbb szempontunk a játék. Ügyelünk arra, hogy szabadidős tevékenységeiket spontán válasszák meg, ha segítségre szorulnak a gyerekek vagy tanácstalanok, ötleteket adunk. Érvényesül napirendünkben a rugalmasság és a folyamatosság. Mozgásos óvoda lévén minden nap lehetőséget adunk, hogy az udvaron, vagy a tornatermünkben, akár dalos-, nagymozgásos játékokat játsszanak.

Igyekszünk a gyermekekkel minél több időt a szabad levegőn tölteni, így az évszakok változásához is rugalmasan alkalmazkodunk. Minden évszakban lehetőséget biztosítunk kirándulásokra, sétákra.

Napirend:

- Jól szervezett és átgondolt napirenddel biztosítjuk gyermekeink egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket, gyermekeink érzelmi biztonságát.
- A napirend kialakításánál figyelünk a tevékenységek közötti harmonikus arányokra, különös tekintettel a játékos mozgásformák beiktatására.
- Az egész nap során szem előtt tartjuk a szabad játék fontosságát.
- Az óvodai napirend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a napi élet megszervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítése indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

Tevékenység		A tevékenység megnevezése (szeptember 1. és május 31. között)
kezdet	vége	
6,00	7,00	Ügyelet, szabad játék
7,00	09,30	Játék – kezdeményezés kisebbeknek, folyamatos tízórai. Tisztálkodás. Szerdán: 8,00 – 9,00 között korcsolya a nagyoknak Óvodapedagógus által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések, cselekvéses tanulás, egyéni fejlesztés szükség szerint nagyobbaknak.
09,30	09,40	Játék elrakodás, személyes beszélgetések, mosdóhasználat
09,40	10,10	Mozgásfejlesztés zenei nevelés, mozgásos játékok az udvaron, illetve a tornateremben szervezett jelleggel (kisebbség rövid ideig vesznek részt a tevékenységekben teherbírástól függően) későbbi felügyeletüket a dadus néni és a másik óvodapedagógus látja el.
Csoportonként változó!		
10,10	10,30	Tisztálkodás, zöldség – gyümölcsévés, öltözködés
11,30	12,00	Udvari játék, séta.
12,00	12,45	Ebéd, tisztálkodás, fogmosás

12,45	13,00	Lefekvés, verselés, mesélés, altató ének, zene
13,00	15,00	Csendes pihenő
15,00	15,35	Folyamatos ébredés, ágyazás, teremrendezés, tisztálkodás Uzsonna folyamatosan
15,35	17,00	Szabad játék hazamenetelig időjárástól függően az udvaron vagy a csoportszobában
17,00	18,00	Szabad játék ügyeletben

Tevékenység		A tevékenység megnevezése (június 1. és augusztus 31. között)
kezdet	vége	Ügyelet, szabad játék
6,00	7,00	
7,00	9,30	Gyülekezés, játék Tisztálkodás, reggelizés folyamatosan
9,30	12,00	Lehetőség szerint udvari játék szabadon, gyerekek aktivitása, kérései alapján megfigyelések, tapasztalatszerzések, cselekedtetések: verselés, mesélés, éneklés, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgásos játékok, környezet tevékeny megismerése Zöldség – gyümölcsevés
12,00	13,00	Tisztálkodás, készülődés az ebédhez. Ebédelés, fogmosás, tisztálkodás. Mesehallgatás.
13,00	15,00	Csendes pihenő
15,00	15,30	Folyamatos ébredés, tisztálkodás, uzsonna
15,30	17,00	Szabad játék
17,00	18,00	Ügyelet, szabad játék

Heti rend:

A tevékenységek rendszere	Mindennapi tevékenységek	Kötetlen tevékenységek	Differenciált tevékenységek szervezése
A hét minden napján bármely tevékenység lehet a gyermekek igényeitől és a lehetőségektől függően.	Mozgásfejlesztés	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás – mintázás –kézi munka.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc. Külső világ tevékeny megismerése nagyoknál témától és körülményektől függően. Egyéni fejlesztések szükség szerint.
<p>Az irodalmi nevelésen belül a verselés-mesélés mindennap elalvás előtt is történik.</p> <p>A külső világ tevékeny megismerésére nevelés az egész nap folyamán, a gyermekek érdeklődésére épülő folyamat.</p> <p>A mozgás kiemelt feladat, illetve tevékenység. Ezért a hét minden napján élünk azokkal a lehetőségekkel melyek spontán, vagy szervezeten adódnak.</p>			

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Mozgásfejlesztés	Mozgásfejlesztés	Mozgásfejlesztés Korcsolya	Mozgásfejlesztés	Mozgásfejlesztés
Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, mintázás, kézimunka

IV.4. Csoportdokumentáció (A tervezés, mérés, értékelés folyamata)

A pedagógus munkájának eredményessége mindig a visszajelzésekből mérhető le. Ehhez időről időre meg kell figyelnie, vizsgálnia, hogy egy gyermek fejlődésében honnan hová jutott el az adott intervallumban. Ezt írásban is dokumentálni kell valamennyi gyermek esetében, annak érdekében, hogy a mérés eredményét feldolgozó értékelés után tervezhető legyen a további fejlesztés.

Mérés, értékelés dokumentációja tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az anamnézis lap és a pedagógus megfigyelései (mozgás, látás, hallás fejlettsége, értelmi képességek, kognitív funkciók, szociális képességek, beszédfejlettség, anyanyelvi képességek, érzelmi, akarati képességek, valamint a játék) alapján kitöltött személyiség-lap vezetése, az óvoda által kidolgozott fejlődést nyomon követő dokumentáció alapján, **évente 2-szer** történik.

Célunk: Valósuljon meg a gyermek, az adott időszakra jellemző fejlettségi szintjének, állapotának megismerése. Biztosítsuk a megfigyeléseikből, a vizsgálati eredmények elemzésével a fejlesztés irányvonalát. Legyen képünk arról, hogy a gyermekek önmagához képest mely területeken fejlettek, vagy hol van esetleges lemaradásuk.

Feladatunk: A nevelési év elején (szept.-okt.), majd májusban megvizsgálni az előző időszak eredményességét, és ehhez viszonyítva kijelölni a további feladatokat.

Tervező munka: Az óvodapedagógus a kijelölt feladatait írásban is tervezi, s ezt a csoportnaplóban rögzíti, a 20/2012.(VIII.31.) EMMI Kormányrendelet 91.§ értelmében, a **kötelező elemek alapján**.

- Csoport életkori sajátosságai
- Napirend
- Heti rend
- Nevelőmunka tervezése
- Nevelőmunka értékelése
- Tanulási tevékenységek tervezése
- Éves terv
- Tematikus keretterv
- Feljegyzések a csoport életéből

Ügyelünk arra, hogy az óvoda pedagógiai programja, Éves Munkaterv és a Csoportnapló nevelési és oktatási terve szinkronban legyenek egymással. A gyermekek adatait, a pedagógiai dokumentációt az adatkezelési szabályzatban leírtak pontos betartásával kezeljük.

Dokumentumainkat az IKT eszközök használatával készítjük el.

IV.5. Az óvoda kapcsolatai

IV.5.1. A család és az óvoda kapcsolata:

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. A szülők nevelőtársaink. Ők tudnak legtöbbet a gyermekükről, ők ismerik legjobban gyermekeik igényeit, szükségleteit. Az óvodapedagógusnak pedig olyan szaktudása és tapasztalata van, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

A korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvoda körültekintően szervezi meg és szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

Célunk: Érvényesüljön az intervenciók gyakorlata a kölcsönös tisztelet és bizalom talaján. Együttműködés a gyermek fejlődésének elősegítése érdekében.

Feladatunk: A kapcsolattartás formáinak működtetése. A szülők nevelési problémáinak megoldásában való segítség. Időben adott reális, de tapintatos információk átadása a gyermek fejlődéséről.

Kapcsolattartás formái:

- **Beiratkozásnál:** beszélgetés, környezettanulmány készítése (indokolt esetben gyermekvédelmi felelős bevonásával)
- **Anyás beszoktatás:** érzelmi kapcsolat kialakítása gyermek-szülő felé
- **Családlátogatás:** óvodai élet során szükség szerint.
- **Napi kapcsolattartás:** folyamatos információátadás, tájékoztatás (elektronikus, szóbeli, papír alapú)
- **Szülői értekezletek:** pedagógiai tájékoztatás, óvodára-csoportra vonatkozó programok ismertetése, szülői javaslatok, vélemények, kérések meghallgatása.
- **Fogadó óra:** igény és szükség szerint.
- **Óvodánk ünnepei:** Ugrifüles napok, Anyák napja, Évzáró- Ballagás.

IV.5.2. Bölcsőde – óvoda: kapcsolattartás célja az átmenet megkönnyítése, előzetes ismerkedés, információszerzés a gyermekről.

IV.5.3. Óvoda-óvoda: információáramlás biztosítása, továbbképzéseken, mentori nyílt napokon való részvétel. Gazdasági egységgel az intézmény működtetése érdekében.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre törekszik, szakmai kapcsolatot tart fenn- lehetőségeink szerint.

IV.5.4. Óvoda-iskola: az átmenet megkönnyítése érdekében; iskolalátogatások, közös programok, ismerkedések, játékos délutánok. A kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk, az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra.

IV.5.5. Orvos-védőnő: prevenciós, korrekciós szűrés, folyamatos felülvizsgálat, kontroll. Az óvodában a gyermekek orvoshoz, védőnőhöz fűződő viszonyát pozitív attitűd erősítésével segítjük.

IV.5.6. Logopédus, Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő: speciális fejlesztést igénylő gyermekeink érdekében, igény és szükség szerint.

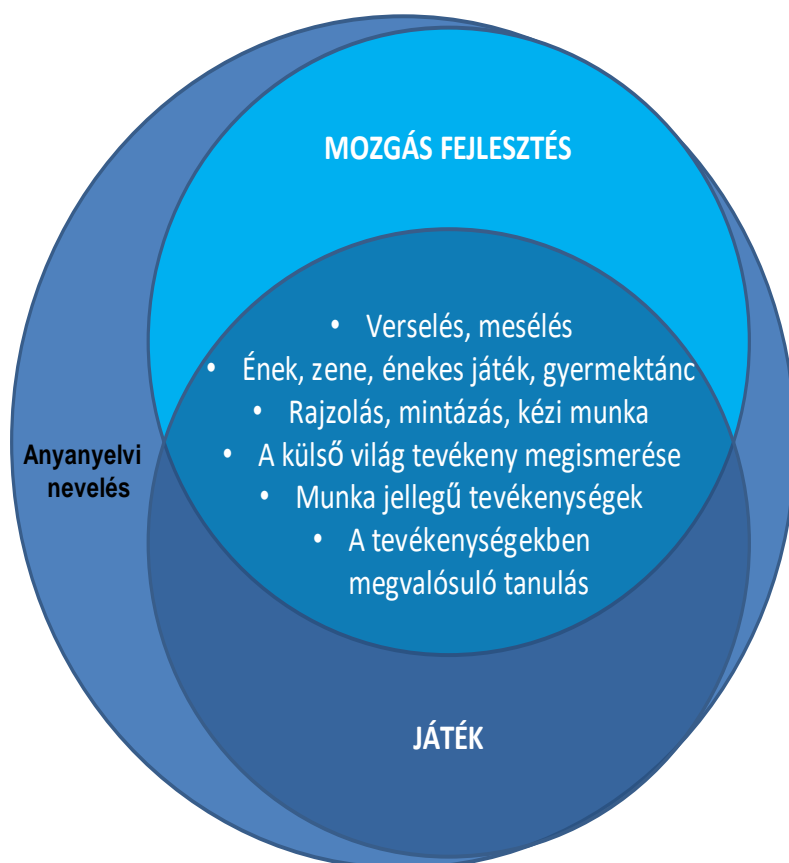
IV.5.7. Óvoda - Közművelődési intézmények: tágabb környezetünk megismerése, a kultúra átadása, megőrzése. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési ház gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, - néhány óvodás programra látogatást szervezünk. Színházi élményhez az óvoda épületében szervezett, és színházlátogatások alkalmával juttatjuk a gyermekeket.

IV.5.8. Fenntartó: kapcsolatunk a kölcsönös bizalom és megbecsülés alapján történik biztosítva a kétirányú információáramlást.

IV.5.9. Óvoda – Sportlétesítmények: a Toronyház utcai Jégesarnokban évek óta tartott ingyenes korcsolya oktatás maximális kihasználása.

Igény szerint lehetőséget kapnak a szülők arra, hogy elvihetik óvodásainkat a Lobogó tanuszodába délutáni időpontokban.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V.1. Játék

„A kisgyermek **első, valódi játszótársa** a családban és az óvodában is a felnőtt, a szülő, az óvodapedagógus.”²

A **játék** a kisgyermekkor **legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége**, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Mint önkéntes, örömmel végzett tevékenységi forma,

² Zilahy Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével

lehetőséget ad a kreatív ötletek szabad kipróbálására. A játék az óvodás gyermek személyiségének tükröződése, s fejlesztésének leghatékonyabb eszköze is egyben.

Megfigyelése során képet kapunk a gyermek ismereteiről, élményeiről, mozgásáról, beszéd és kommunikációs képességéről, verbális, emocionális és értelmi fejlettségéről.

Önként választott, szabad tevékenység, és fejlesztő hatását csak a gyermeki szabadság megőrzésével biztosítja.

A kisgyermek játékában belső feszültségek, konfliktusok, érzelmek, indulatok (félelem, harag, bizonytalanság, tehetetlenség érzése, féltékenység stb.) külső hatások, vágyak tükröződnek. A tevékenység közben a gyermekek fejlődnek, a játékkal **jártasságok, készségek, képességek alakulnak**, önállósodnak, munkavégzésük pontosabb lesz, konfliktusaikat meg tanulják rendezni.

Játékformák

A gyakorlójáték

Jelentősége abban van, hogy keretei között alakulnak ki az olyan pszichikus tulajdonságok, amelyek a személyiség további fejlődésére döntő hatással vannak. E tevékenység keretei között teremődnek meg a következő életkor játékeinak szubjektív feltételei is.

Lehet:

- mozgásos
- manipulációs
- verbális

1. Mozgásos gyakorlójáték:

A gyermek a játékos mozgást ugyanabban a formában ismételteti (pl.: fel-le mászik). Mozgás közben ismerkedik saját testével, testi képességeivel, a gyakori ismételtetéssel bizonyos mozgásokat is begyakorol (pl.: bújik, mászik).

- Testséma fejlesztés: testrészek ismerete, adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása.
- Mozgásfejlesztés: leggyakrabban a nagymozgások fejlődése lehetséges.

2. Manipulációs gyakorlójáték:

Ez az a tevékenység, amikor a gyermekek építőelemeket rakosgatnak egymás mellé, autót húzogatnak stb. E tevékenység közben a gyermek ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival. Megismeri az anyagok tulajdonságait: felületét, színét, formáját, nagyságát, szilárdságát.

Ezáltal matematikai ismereteket is szerez.

Ezeknek a tevékenységeknek nagy jelentősége van a gyermek: szem – kéz koordinációjának fejlődésében (tépés, rakogatás stb.).

- Testséma fejlesztés: a tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása lehetséges.
- Percepciófejlesztésre is van mód pl.: bizonyos szabály szerint tárgyak sorba rendezése (szín szerint, forma szerint stb.). Az ujjakkal végzett kisebb mozgások, gyakori tevékenysége a finommozgást is fejleszti.

3. Verbális gyakorlójáték

Egy-egy szótagot, szót vagy dallamot, mondókát, vers-töredéket stb., ismételtetnek. Lehetőségei akkor érvényesülnek, ha a gyermek mozgását, tevékenységét beszéddel kíséri.

Konstruáló játék

E tevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Eleinte spontán építenek, de később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. Nagyon fontos az eszközök változatossága.

Építés, konstruálás közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész – egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. A modelltől való építés, szerkesztés közben (igaziról, képről, társról másol) fejlődik megfigyelő képessége, gondolkodása. Pl.: képről a síkból átfordít térbe, a képen látott autót, házat a térben elkészíti. Ez már többszintű műveleti struktúra meglétét feltételezi.

Az építés, a konstruálás elősegíti a szem–kéz koordináció fejlődését. A kisebb és bonyolultabb összerakást igénylő eszközök segítik a finommotorika fejlődését. Percepció fejlesztésére nagyon jó lehetőség nyílik. Az összerakás-szétszedés, az egy-egy elem kirakása közben a rész–egész viszonyát ismeri meg. Ez a Gestalt-látást fejleszti. Verbális fejlesztés: téri helyzetek, formák, színek, anyagok fogalmának megismerése, megnevezése.

Szimbolikus szerepjáték

A szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki. Környezetük jelenségeit sajátos módon újra alkotják. Ez a játék tükrözi a gyermek egész életét, személyiségét.

A gyermek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait. Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újra alkotva kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete, empátiája, alkalmazkodó- és kommunikációs képessége. A szabályok fejlesztik önuralmát, erkölcsi érzékét.

Verbális fejlesztés: a beszéd nemcsak a játék egyszerű kísérete, hanem a társak informálását és megértését is szolgálja, tehát igazi kommunikáció, a kapcsolat kialakításának

elengedhetetlen eleme. A fejlesztési lehetőségek széles skálája jelen van, de ez mindig attól függ, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak.

Szabályjáték

Ennél a játékfajtánál a sok lényeges elem közül a legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye.

1. Mozgásos szabályjáték

Lehetnek testnevelési játékok, dalos, népi játékok (körjátékok, szembekötősdí), labdajátékok... Szabályjáték közben a gyermek helyes magatartásformákat sajátít el: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, eredményre törekvés. A csoportos és csapatjátékokban fejlődik közösségi érzése, együttműködése, felelősség- és feladattudata.

Az ismert mozgásokat gyakorolják változatos formákban. Kimeríthetetlen lehetőséget nyújtanak a nagymozgások fejlődésére, a mozgás-, finommotorika és szem-kéz koordináció fejlesztésére.

2. Értelmemfejlesztő szabályjáték

Társasjáték, dominó, kártyajátékok, logikai játékok, nyelvi játékok stb. A szabályok betartása fejleszti önuralmukat, türelmüket, együttműködésüket, kudarc- és sikertűrő képességüket. Fejlődik logikus gondolkodásuk, értelmi képességük. Ezek a játékok az 5 – 6 – 7 éves korosztály játékaik, leginkább az észlelés és a verbális fejlesztést szolgálják.

Barkácsolás

A barkácsolás mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen. Fontos, hogy ne legyen öncélú. Ezzel szemben a cél, az óvodapedagógus segítse elő, hogy a barkácsolás a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze legyen.

Barkácsolás közben nagyon sok technikát és munkaformát ismer meg a gyermek. Munka közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása, alakul társas kapcsolata.

Fejlődik produktív képzelete és kombinációs készsége az újrahasznosítható anyagok felhasználása során. Percepció fejlesztése: Ritmikus sorok kirakása pl. díszítéskor stb.

Tapintásos észlelés fejlesztése, különböző formák, méretek alakítása stb. Alakítás és formaállandóság fejlesztése pl. báb fejének (gömb) készítése papírból, textilből stb.

A rész – egész vagy a téri információk viszonyának felismerése és alkalmazása a tárgyak készítése közben. Verbális fejlesztés: Fontos, hogy az óvónő a közös munka során megnevezze a különböző technikákat, eszközöket a munka közben előforduló téri helyzeteket, relációkat.

Bábozás

A gyermekek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.

Nagy szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra. A közös bábozás hat a társas kapcsolatokra. Élmények tapasztalatok elevenednek fel, így fejlődik emlékezete, a kitalált történetekkel pedig fantáziája. Nagyszerű eszköze az önkifejezésnek, feloldja az elfogódottságot, szorongást, így a kommunikáció fejlődését segíti.

Verbális fejlesztés: lényeges eleme a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat. A fejlesztés szempontjából nagy jelentősége van a halandzsázásnak, a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hangletjtéssel, hangszínnel és a beszéd gyorsaságával.

Mozgásfejlesztésnél a karral és az ujjakkal végzett kisebb mozgások fejlesztésére van lehetőség attól függően, hogy a használt bábnak milyen a mozgatási technikája. Mozgatás közben ritmusérzékük is fejlődik. A testséma fejlődését segítheti az is, hogy megfelelően elhelyezkedjenek a paraván mögött és fejlettebb játékot igényel, amikor már a bábót térben mozgatják és nemcsak oldalra.

Dramatizálás

A dramatizálás és a bábozás szoros összefüggésben és kölcsönhatásban állnak egymással.

Dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon.

A dramatizálás a mozgáson, látványon, beszéden alapszik. A felelevenített élmények során fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. Játék közben gazdagodik szervezőképességük, alkalmazkodó képességük, önértékelésük és önismeretük is.

Mozgásfejlesztés: itt mindig a történettől függően alakul, hogy a játék milyen mozgás gyakorlását segíti elő. Lényeges az állatokat utánzó mozgás és a különböző emberek, személyiségek kifejezése mozgással is. (pl.: lassú, fürge, ügyetlen stb.).

Testséma fejlesztés: itt nagy jelentősége lehet a csoportban található tükörnek, ahol megnézheti a jelmezbe, kellékebe öltözködve saját átváltozását. Nyomon követheti, gyakorolhatja tükör előtt a szerepnek megfelelő mozgást, mimikát.

Percepciófejlesztés: különösen a tér észlelésére nyílik lehetőség, hiszen egy meghatározott térben a díszletek között kell mozognia.

Verbális fejlesztés: a felidézett párbeszédnek közben gyarapodik szókincse, árnyaltabbá válik kifejezőképessége, ha a mesében alkalmazott szófordulatokat, kifejezéseket is használja.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

A pedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok, együtt játszások szabályainak kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a tartalmas, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus a feltételeket megteremtő

tevékenysége mellett, a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Célunk: Tudjon és szeressen a gyermek az életkorának megfelelő játékot játszani. Önkéntes és örömteli játékában legyen módja a valóság megismerésére. Az óvónő tudatos jelenléte mellett szerezzen minél több élményt a külvilágról és saját belső világáról.

Feladatunk:

- Minden nap biztosítani a játékhoz a nyugodt csoportléggkört, az elegendő helyet (mozgásigény, légtér), időt és a harmóniát árasztó, megfelelő méretű, és anyagú játékokat.
- Garantálni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A gyermek mindig szabadon válassza ki, hogy kivel és mivel szeretne játszani.
- Segíteni a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását, és biztosítani az élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz; a gyakorló, a szerep, a konstruáló, és a szabályjátékokhoz egyaránt. A digitális eszközök (számítógép, tablet, okos telefon) ellensúlyozása.
- Tudatosan megfigyelni a gyermekek játékát, mert nagyon sok és pontos információt ad a gyermekek lelkiállapotáról, fejlődéséről. Ugyanis azonnal megjelenik a gyermek játékában, ha valamit nem tud feldolgozni, szorong, fél, mert kellemetlen élmény érte. Az óvodapedagógus ilyenkor tapintatosan segíthet a negatív érzelmi állapot feloldásában.
- A gyermek játékából a személyiség zavarokra, értelmi fejlődésének elmaradására utaló jelek is jól kiolvashatók. Ebben az esetben a pedagógusnak konzultálnia kell nevelőtársaival (szülők, másik óvodapedagógus, óvodavezető) ill. egyéb szakemberekkel (logopédus, pszichológus, orvos stb.).
- A balesetvédelem szempontjából is biztonságos játékeszközöket számukra hozzáférhető helyre tenni.
- A baleset veszély elhárítása, megelőzése, valamint a vitás helyzetek (veszekedés, verekedés, árulkodás) megnyugtató megoldása.

Fejlődés várható eredményei:

Az önként vállalt, szabad játékában jelen van:

- **A gyakorlójáték:** Részt vesz különböző utánzás, ismétlésen, improvizáláson alapuló tevékenységben: (játékszerek, eszközök rakoogatása, húzogatása, kavargatása, anyanyelvi játékok: hangutánzás, nyelvtörő stb.).
Szívesen vesz részt mozgásos gyakorló játékokban: (ugróiskola, ugrókötelezés, rollerezés, dobás, kúszás stb.). Különböző anyagokkal történő játékokat kitalál: teletöltés (vízzel, homokkal, kavicssal, kiöntés), kavár, gyúr, formál...
- **Konstruáló játék:** Szívesen játszik építőjátékokkal, kockával, LEGO, Puzzle-játékokkal, lyukacsos, mágneses táblán képeket rendez, gyöngyöt fűz, szerelő játékokat játszik stb.
- **Szerepjáték:** Játékában dominál a szerepjáték. Képes, szerepvállalásra és a szerepek elosztására. Ötleteket ad a játék „forgatókönyvéhez”. Bábjátékot alkalmaz, párbeszédre építve

játssza el.

- **Szabály / társas játék:** Észleli és betartja a játékszabályokat. Együtt tud működni a társaival. Türelmesen kivárja sorra kerülését, el tudja viselni, ha nem ő a győztes.

Gyakorolja mozgásos formáját: fogócska, bújócska, szembekötősdí, labdajátékok, versenyjátékok: futó - fogójátékok, sor- és váltóversenyek, versengések stb.

Részt vesz értelmi képességeket fejlesztő játékokban: szín-és formaillesztés, párkereső, memóriajáték, kártya, horgászjáték, kirakás, mozgatás-egyensúlyérzék, kézügyesség gyakorlásával.

- **Barkácsolás:** Szívesen készít játékához eszközöket, felhasználja a további játékokban (bábok, érdekes játékok) különböző anyagokból, a hiányzó elemet pótolja.

- **Kreativitás:** Igénye van, és képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására, készítésére. Ötleteivel tartalmasabbá teszi a játék menetét.

- **Együtműködés:** Le tud mondani egy-egy játékszerről. Képes végighallgatni, megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait. Kudarccélmény elviselésére képes, indulatait féken tudja tartani, nem agresszív, nem rombol.

Vekerdy Tamás szerint: „A gyermeket nem kell fejleszteni a játékban. Fejlődik.”

V.2. Verselés, mesélés

„A mese: az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek „tanuló iskolája”.”³

Számunkra a **mese** a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában. Meseanyagunk az élménynyújtás mellett a valós életre nevel, valamint fejleszti gyermekeink érzelmi, értelmi, erkölcsi érzékét, szókincsét.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvodás korú gyermekekhez legközelebb álló terület a mese világa. A hallottak képi megjelenítése örömet okoz nekik, érzelmileg azonosulnak a szereplőkkel, személyiségük, erkölcsi érzékük formálódik. Képzeletük, fantáziájuk nagymértékben színesedik.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Mesehallgatás és mondás közben, a történeti sorba rendezés során, az idő, és tér egymásutánosságának, ritmusának felfogása, felismerése és kifejezéseinek elsajátítása fejlődik.

A felsoroltakat figyelembe véve nagy gondot kell fordítanunk a mesék kiválasztására. Fontos, hogy az adott mese témája a gyermekekhez közel álljon, az érzelmi feszültség a végén feloldódjon, ne okozzon tartós szorongást, félelmet.

Ha az óvodapedagógus előadásmódja természetes és élményszerű (jól artikulált, jól hangsúlyozott, metakommunikációs elemekkel gazdagított), akkor a gyermekek könnyen megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, a szereplők tulajdonságait és többszöri ismétlés után szívesen elő is adják báb, illetve dramatikus játékokban.

Az irodalmi érdeklődés, az irodalomba való beavatás a **mondókákkal, versekkel** kezdődik. A kisgyermeknek a vers iránti fogékonysága azon alapszik, hogy a ritmus és a hangzás, amely megragadja, ugyanahhoz az érzékletes, érzelmekkel átszőtt, élményközeli sémához tartozik, mint a mozgás, amelyet helyettesít és a hangulat, amelyet kifejez. A költészet minta lehet az élmények verbalizálására. Nagy örömet okoz nekik a szavakkal való játék, - zöngés-zöngétlen hangok differenciálása, artikulációs, hangsúly és hangerő gyakorlatok.

Beszédművelés: A mese, a vers mondása, ismétlése és gyakoroltatása közben a beszédmegértés, a beszédszervek megfelelő mozgása, a hangzók megfelelő képzése, a helyes kiejtés, a tiszta és nyelvtanilag helyes beszéd folyamatosan fejlődik. A dramatikus játékokban,

³ Óvodai nevelés játékkal, mesével, program az OKI Program- és Tantervi Adatbank részére, Szerkesztette: Zilahi Józsefné, Sopron, 1996. 27.o.

bábozáskor a gyermekek szabad önkifejezésével észrevétlenül megnő a társalgási kedv, az utánzókedv és a szereplési vágy.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Célunk: A gyermekek érzelmi, anyanyelvi és erkölcsi nevelése, művészetileg igényes, életkoruknak megfelelő irodalmi műveken keresztül.

Feladatunk: A beszédmegértés, a verbális emlékezet képességének fejlesztése, az irodalmi fogékonyság, műveltség megalapozása. A magyar kultúra értékeinek átörökítése, úgy, hogy az irodalmi anyag törzsét a magyar népirodalmi (népmese, népköltés) és műalkotások adják.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

A családlátogatások, beszélgetések alkalmával benyomásokat szerezhethetünk a család irodalmi, művészeti érdeklődéséről, megismerhetjük a gyermekek otthonról hozott irodalmi élményeit és beszédértésének fokát.

Az irodalmi anyag alapját – az alapprogram útmutatásainak megfelelően – a nép-és gyermekköltészeti alkotások, népmesék, valamint kortárs irodalmi művek alkotják. Az irodalmi művek válogatása során figyelembe vesszük az egyéni adottságokat, a csoport összetételét. Tervezés során törekszünk a zenei – irodalmi – és vizuális tevékenységek összehangolására. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekköltészet és a népi hagyományok nyelvileg tiszta, művészi értékű alkotásait nyújtsuk a gyermekeknek.

Megteremtjük az irodalmi művek befogadásához szükséges hangulatot, amelyben megvalósulhat a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája, a belső képalkotás folyamata. Biztosítjuk a meghitt mesehallgatáshoz szükséges helyet és nyugodt körülményeket, ezzel is alakítva a csoport mesehallgatási szokásait és az irodalomhoz fűződő viszonyát.

Lehetőséget biztosítunk a nap bármely szakaszában a mesék és versek hallgatására, kihasználva a szervezett kereteken túl kínáló spontán lehetőségeket is. Így járulunk hozzá a gyermekek mentális higiéniájának biztosításához.

Megteremtjük a csoportokban a könyvek és folyóiratok nézegetésének állandó lehetőségét, és kialakítjuk annak szokásait. Faliújságon ismertetjük meg a szülőkkel a bemutatásra szánt irodalmi műveket. Örömmel vesszük, ha a gyermekek otthonról könyvet, tanult verset vagy mondókát hoznak.

Irodalmi nevelés szempontjából jeles napunk Benedek Elek születésnapja, - a Magyar Népmese Napja (szeptember 30)

Fejlődés várható eredményei:

- A gyermek tud önállóan mondókát, verset mondani, ismeri a hozzátartozó játékok szövegét, mozgását.
- Ismeri, és szívesen hallgatja a meséket. A folytatásos mesék, verses mesék cselekményét

követni tudja.

- Az irodalmi művek által megismert szavak jelentését ismeri.
- Képes a megkezdett mesét tovább folytatni, vagy saját fantáziája és a meglévő mesetapasztalatai alapján önállóan mesélni.
- Szívesen és gyakran nézeget könyveket és folyóiratokat, képes a könyvekben kép alapján tájékozódni, védi, óvja a könyveket.
- Önállóan is kezdeményez bábozást, részt vesz a dramatikus játékokban, közös műsorkészítésben.
- Igényli a hallott irodalmi művek újra hallgatását, szereti és képes a korának megfelelő színházi előadás cselekményének a követésére.

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal.”⁴

A zene olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre.

A zene képes felkelteni és fokozni az aktivitást, szabályozni feszültséget, indulatokat kelt és levezet, nyugalmat teremt, mobilizálja az érzelmeket, serkenti a képzeletet, a képzettársítást, az emlékezetet, befolyásolja a közérzetet, alakítja a viselkedést.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok, népi szokások megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Célunk: Az óvodapedagógus élményszerű éneklése és a rendszeres zenehallgatás által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása. Váljanak zeneértő és zenekedvelő emberekké

Feladatunk: A gyermekek ritmusérzékének, zenei hallásának és komplex zenei képességeinek fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának segítése, az éneklő kedv fokozása.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

Törekszünk annak megvalósítására, hogy a zenei nevelés átszöjje a gyermekek egész napját.

⁴ Kodály Zoltán

Biztosítjuk a gyermek számára a zenei tevékenység feltételeit, a megfelelő hangszereket, valamint megismertetjük azok használatát.

A gyermekek zenei nevelését rendszerszemlélettel, globális látásmóddal hároméves távlatban, egymásra épülő formában tervezzük. Felhasználjuk a foglalkozási ágak és témák kapcsolatait, tudatosan törekszünk a komplexitásra. Kihasználjuk a dalos-játék nyújtotta lehetőségeket a testi, szociális és értelmi képességek fejlesztése érdekében. (differenciált feladat-adás az egyéni különbségek kompenzálása érdekében).

Nagy figyelmet fordítunk a gyermekhang ápolására, helyes hangképzésre, a tiszta éneklési készség alakítására, felkészültek vagyunk a gyengébb képességű gyermekek egyéni fejlesztésére, illetve a dalos-játékokban és mondókákban rejlő lehetőségeket az anyanyelvi fejlesztés szolgálatába állítjuk.

Az éneklést, a dal ritmusának, illetve. játékszabályának megfelelő mozgással kísérjük. Amikor csak lehet a tiszta, a hagyományörzéssel kapcsolódó népi forráshoz nyúlunk, a divatos, de igénytelen zenék, énekek ízlés romboló hatását minden esetben mellőzzük. Törekszünk arra, hogy minél többször egy adott témához értelmileg, vagy érzelmileg kapcsolódó dallal, zenével színesítsük, gazdagítsuk a tevékenységeket.

Dallamfelismeréssel, visszhang játékkal, a dal szövegének megtanításával az emlékező képességet fejlesztjük.

Kitalált dallamok, alkalomszerű szövegek éneklése segíti az improvizációs készséget, fejleszti a szabad önkifejezést, a kreativitást, azáltal, hogy teret engedünk az egyéni próbálkozásoknak. (dallam kitalálása, dalokhoz játékok kitalálása).

A dalok, mondókák, az énekes játékok változatos szövegével a gyermekek szókincsét bővítjük.

Megérettetjük a dalos játékok, a közös éneklések, táncolások örömét. A közös éneklés során a szorongó gyermekek gátlásait oldjuk.

Ápoljuk a hagyományokat a népdalok, népi énekes játékok, mondókák, a néptánc elemeinek megismertetésével.

Mozgáskoordinációjukat, térérzékelésüket fejlesztjük a térformák követésével, egymáshoz igazodással, egyszerű tánclépésekkel.

Zenehallgatás alkalmával kihasználjuk azokat a lehetőségeket, melyek hangszeres zenei élményt nyújtanak. Megismertetjük a gyerekeket néhány hangszerrel, azok hangjaival, megszólaltatási módjával. Alkalmanként más népek kultúrájából származó dalokkal, zenei alkotásokkal ismertetjük meg a gyermekeket.

Fejlődés várható eredményei:

- Szeresse az énekes játékokat, szívesen vállaljon szerepet, gátlás nélkül tudjon egyedül énekelni. Örömet jelent számára az éneklés, a zenehallgatás.
- Törekedjen a viszonylagos, tiszta intonációra.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, egyszerű utánzó mozgással kísérve.
- Tudjon természetes tempóban járni, tempót tartani.
- Ritmus-és dallamvilágban különbséget tudjon tenni a halk-hangos, gyors-lassú és magas mély relációk között.

- Érzékelteti és képes egymástól megkülönböztetni a dalok és mondókák ritmusát, valamint az egyenletes lüktetést, ugyanakkor képes ezek összekapcsolására is.
 - Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
 - Ismerjen ünnephez kapcsolódó dalokat, zenei anyagot.
 - Legyen jártas a zörejangok és a természet hangjainak felismerésében.
 - Érzi a szünet, mint zenei elem jelentését, ritmuskiemelések gyakorlásakor képes érzékeltetésére.
 - Felismeri a dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján, képes a ritmusmotívumok visszatapsolására.
 - Ismerje és használja az egyszerű hangszereket.
 - Ismerjen néhány tér formaalakítási lehetőséget (kör, csigavonal, hullámvonal)
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot, próbálkozzon dallamrögtönzésekkel.

V.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A **rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka**, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázoló tevékenységek a gyermekek számára az önkifejezés egyik lehetséges eszközei. A rajzolást a játék egyik alfajának tekinthetjük, amely nem más, mint a gyermek belső folyamatainak a közlése a külvilággal, és egyben saját tudatával, önmagával. A rajzolás óvodás korban sokszor helyettesíti a szóbeli kommunikációt, az ábrázolás eszközeivel a gyermekek könnyebben, látványosabban tudják kifejezni érzéseiket, gondolataikat. A szabad és önkéntes alkotás során, a színek, a formák a lendületes vonalak segítségével felszínre kerülnek az érzelmi állapotukat tükröző hangulatuk. Pl.: öröm, vágyakozás, félelem.

Az ábrázoló tevékenység nagy jelentőséggel bír a központi idegrendszer, az agy, a szem, a kézmozgások fejlődésében. A kéz finom motorikájának a fejlettsége szoros összefüggésben van a gondolkodási funkciók kibontakozásával és differenciálódásával.

Az ábrázoló tevékenységeink a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszik lehetővé gyermekeink számára. A kisgyermekek képzeletük, emlékezeteik és képzeletük alapján festenek, rajzolnak, mintáznak, így sohasem hibáznak, hanem próbálgatva alakítják saját formanyelvüket.

Célunk: A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképesség kibontakoztatása. Alakuljon ízlésük, fejlődjön a gyermekek finommotorikus képessége, kézügyessége.

Feladatunk: Az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, a képi gondolkodás kifejlesztése, a szabad alkotás örömeinek megtapasztaltatása, a különböző technikák elsajátíttatása. Vizuális percepció (alak, forma, tér) fejlesztése, alakítása egyéni igények felismerése alapján, taktilis ingerek erősítése.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

Az egész nap folyamán biztosítjuk a különböző ábrázoló tevékenységekhez szükséges feltételeket; a teret, időt és változatos eszközöket. A megfelelő tér biztosításával alakítjuk a gyermekek ábrázoló tevékenységekhez kapcsolódó szokásait.

A tevékenységeket kötetlen vagy kötött formában rugalmasan, tudatosan szervezzük a gyermekek érdeklődésére és tevékenységi vágyára építve.

Már a kiscsoportos gyermekeket is megismertetjük a változatos technikákkal, javasolva, bemutatva és gyakoroltatva a munkafogásokat. Az ábrázoló tevékenységek szervezése során lehetőséget adunk a sémák nélküli önálló felfedezésre, kreatív önkifejezésre, de változatos témák felkínálásával észre vetetjük a gyermekkel, hogy körülötte minden megjeleníthető, ábrázolható. Lehetőséget biztosítunk igényes műalkotások, népművészeti elemek, esztétikus tárgyi környezet megismerésére.

Alkalmat adunk egy-egy téma közös feldolgozására is, amelynek során a gyermekek erkölcsi és szociális képességei formálódnak.

Bevonjuk a családokat az óvodai készülődésbe, termékek, anyagok gyűjtésébe ezzel is elősegítve az óvoda - család kapcsolatának alakulását. A szülők szemléletét is formáljuk: nem az eredmény a fontos, hanem maga a tevékenység öröme!

A csoportszoba kialakításában is törekszünk az esztétikára, ezzel is formáljuk, alakítjuk a gyermekek esztétikai érzékét, esztétikai élmények befogadását.

Vizuális eszközeink felhasználásával állandó lehetőséget biztosítunk élményeik, gondolataik különböző technikákkal történő kifejezésére az egész nap folyamán változatos eszközökkel. Ezek a következők:

1. Képalakítás:

- Nagyméretű rajz aszfaltra, hóba, homokba.

Eszközei: kréták, kövek, pálcák

- Megszokottól eltérő formájú, színű, nagyságú felületen.

Eszközei: különböző színű, formájú, nagyságú papírok

- Rajz sajátos elképzelés után különböző cselekvéses jelenetek: vers-mese megjelenítése.

Eszközei: zsírkréta, filctoll, puha-vastag ceruza, puha viasz, porkréta, tus

- Festés érzelmek, élmények, képzelet alapján - színkeverés, viaszkarcs, lenyomatok, egyéni és közös kompozíciók, nyomdázás, ujjal festés.

Eszközei: sok színnel, bármilyen festékkel: tempera, vízfesték, akvarell

- Agyagkompozíciók: lenyomatok, gyurkálás, karcolás, „dombormű”

Eszközei: fapálca, vastag tű

- Képalakítás: tépéssel, vágással, rajzolással, festéssel, ragasztással.

Eszközei: különböző vastagságú ceruzák, ecsetek, papírok, anyagok, fonal

2. Plasztika:

- Természetes tárgyak gyűjtése, azok felhasználása, megmunkálása.
/Eszközei: termések, rügyek, kavicsok, ágak/
- Mintázás, képlékeny anyagok megmunkálása, térbeli kompozíciók kialakítása.
Eszközei: homok, agyag, gyurma
- Kézimunka – tépés, vágás, hajtogatás, szövés, fonás, varrás, ragasztás, batikolás
Eszközei: papírok, fonalak, filc, fa, bőr
- Szerkesztés, összerakás, egyszerűbb ajándéktárgyak készítése- barkácsolás, kézimunka és az ábrázolási technikák együttes használata
Eszközei: a korábban felsoroltak alapján
- Báb, fejdísz, díszletkészítés
Eszközei: fakanál, fonalak, papírok, textíliák, vastag tű

3. Építés:

- Nagy terek alakítása (tér-részek berendezés, térbeli alakzatok létrehozása, téralakítás, arányok-irányok, statikai tapasztalatok „begyűjtése” – búvóhelyek, sátrak, kuckók kialakítása)
Eszközei: különböző anyagok, tárgyak, dobozok, textilek
- Makettek
Eszközei: kisebb dobozok, textilek, fa, fonal, papírok
- Homokból, hóból építés, mint természetes anyagból való konstruálási lehetőség
Eszközei: homok, hó, víz, gallyak, természetes anyagok

4. Műalkotásokkal való ismerkedés:

- Teremdíszítésben népművészeti tárgyak felhasználásával, múzeumlátogatás alkalmával, kiállítások felkeresésével, szép parkok látogatásával.

Fejlődés várható eredményei:

- Figyelemmel kíséri szűkebb és tágabb környezete változásait, alakulását, igényévé válik az esztétikus tárgyi környezet.
- Az emberábrázolásban nagy jelentőséget kapnak a részletek, a részletezésre való törekvés. Megjelenik a háromdimenziós ábrázolás és a mozgásábrázolás.
- Élményeit, fantáziavilágát alkotásaiban vizuális képzet, élmények, belső képek alapján, egyéni módon, részlet-gazdagon jeleníti meg. A színeket változatosan alkalmazza a hangulatok és érzések megjelenítésében.
- Él a képi kifejezés lehetőségével.
- Megfelelően használja az eszközöket.
- Formaábrázolásában változatosságra törekedjen, hangsúlyozza a tárgy jellemző jegyeit.
- Ismeri a színeket, azok árnyalatait.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján – tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Rendelkezik koordinált szem és kézmozgással, megfelelő finommotorikával.

V.5. Mozgás (– játék – öröm)

Mottó: Játékkal minden elérhető!

Nem a gyermek van a mozgásért, hanem a mozgás van a gyermekért, ezért óvodai életünk mindennapján beépülnek mozgásos tevékenységek minden kisgyermek számára 25-30-35 percben spontán vagy szervezett /formában. Programunkban az egészségfejlesztő testmozgást, a gyermekek egyéni szintjéhez igazodó mozgásos játékokat és feladatokat tartjuk fontosnak. Ezáltal biztosítjuk a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását, formálását.

A **mozgásfejlesztést tágan értelmezzük**, hiszen a mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A nagymozgásoktól, hely- helyzetváltoztatástól kezdve a finommotoros mozgáskészségek tanulásán át, a mozgáskoordináció fejlődésén keresztül mindent magába foglal.

Mіндеzt tesszük sokszínű, örömteli, érzelmi biztonságban zajló sok játékkal és gyakorlási formákkal.

Ehhez hozzájárul a heti egy alkalommal történő ingyenes korcsolya oktatás, amit a fenntartó minden nagycsoportos óvodásnak biztosít.

A mozgás-mozgásos játékaink kedvezően befolyásolják a:

➤ **kondicionális képességeket**

- erő
- gyorsaság
- állóképesség

➤ **kognitív /értelmi/- emocionális / érzelmi/- szociális /társas/ képességeket**

➤ **koordinációs /tanulási/ képességeket**

Játékainknak fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában. Kiegészítik az egészséges életmódra nevelést-gondozást.

Kihasználjuk a környezetünkben lévő természeti, illetve épített környezetben adódó lehetőségeket, így az óvoda udvarát; kavicsos, homokos, füves talajt, a Nyúldomb és az Ugrifüles játszóteret.

Késő őszi, és már kora tavasztól időjárástól függően a szabad levegőn tartjuk a játékos mozgásfejlesztést-irányított mozgásos tevékenységeket, testnevelést a nagyobb mozgástér lehetőségét kihasználva.

Jóhatásúnak tarjuk a külső terhelést / hőmérséklet, szél, nap, levegő/.

Törekszünk a csoportok közötti együttműködés biztosítására tudásszintek szerint gyermekeinknek.

Télen a tornateremben történnek a játékos fejlesztések a csoportok időbeosztását figyelembe véve.

Célunk:

- A mozgásöröm élményének felfedeztetése.
- Az egészséges életmód kialakítására nevelés, a légző-keringési – csont és izomrendszer teljesítőképességének növelése.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a játékos mozgásigény kielégítése – mozgásműveltség kialakítása.
- A személyiségfejlesztés: pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás elérése.
- A mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Feladatunk:

- Segítsük elő a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azokat a feltételeket, melyek biztosítják a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Motivációs keretet biztosítunk.
- Alapvető feladatnak tartjuk, hogy a mozgásfejlesztés nagy része a szabad levegőn, udvaron történjen megfelelő öltözék biztosítása mellett.
- Fontos a differenciált mozgásfejlesztés – ki-ki a saját képességei szintjén hajtsa végre a játékokat.
- A gyermek szervezetének sokoldalú, arányos fejlesztése, teherbíró képességének a növelése.
- Mozgáskultúra fejlesztése.
- Kondicionális képességek - erő, gyorsaság, állóképesség –fizikai erőnlét alakítása, fejlesztése.
- Térben való tájékozódás, helyzetfelismerés, alkalmazkodóképesség segítése, testséma alakítása, fejlesztése- dominancia kialakítása.
- Koordinációs képességek fejlesztése.
- Prevenációs mozgásfejlesztés.
- A reflexkapcsolatok segítsék, és ne gátolják egymás alakulását – negatív transzfer kiküszöbölése.
- A mindennapos mozgásfejlesztést változatos körülmények mellett biztosítjuk.
- Testnevelési eszköztár folyamatos bővítése.
- Korrekciót igénylő gyermekek szakemberhez irányítása.
- A mozgásos játékokhoz kapcsolódó szakkifejezések megismertetése a gyerekekkel.

Fejlődés várható eredményei:

„A tornagyakorlatok jó vezetés esetén nemcsak ahhoz járulnak hozzá nagymértékben, hogy a gyermekek vidámakká, egészségesekké váljanak – ami a rendkívül fontos mozzanat az erkölcsi nevelés szempontjából –, hanem ahhoz is, hogy közöttük az összetartozás, testvéries érzés fejlődik ki... és rendszeresen folytatott tornagyakorlatok tartós eredményeként hamar felismerheti a gyermekben a szorgalmat, a jellem nyíltságát, őszinteségét, személyes bátorságát...”⁵

- A mozgás és az értelmi fejlődés kedvezően hat egymásra.
- Helyes testtartás, izomegyensúly kialakul.
- Megfelelő kondicionális - koordinációs képesség megvalósulása-egészséges fejlődés.
- Pozitív énkép kialakulás.
- Érzelem szabályozása- társas viselkedés és együttműködés területén is.
- Probléma megoldó képesség kialakulása.
- A gyermek mozgása ügyes, összerendezett, megfelelő ritmusú.
- A térérzékelése és vesztibuláris rendszere fejlett.
- Ismeri a megfelelő vezényszavakat, képes a hallottak szerint cselekedni.
- Biztonsággal használja a kéziszereket, tornaszereket.
- Szeret mozogni, sportolni, a mozgás napi szükségletévé válik.

Játékos mozgásanyagunk:

1. Atlétikai jellegű mozgások:

- ✓ Járások – Futások
- ✓ Szökdelések- Ugrások

2. Dobások, labdagyakorlatok

3. Támaszgyakorlatok –természetes hely-, helyzetváltoztatások

4. Torna jellegű mozgások – speciális tartásjavító gyakorlatok

5. Függésgyakorlatok

6. Néptánc

7. Egyéb mozgások – Zenés torna- Testnevelési verseny játékok

1. Atlétikai jellegű mozgások:Járások:

- Természetes járás

⁵ Pestalozzi

- Járás helyben és haladással
- Járás vonalon
- Járás tempóváltoztatással, irányváltoztatással
- Járás szereken, szerekről szerekre, szerek között, kézi szerekekkel.
- Járás megváltozott közegben / kavics, homok, avar, fű/

Futások:

- Természetes futás
- Helyben futás
- Futás haladással: - apró lépéssel vagy hosszú lépéssel- lábujjon – magas térdemeléssel - sarokemeléssel
- Futás hirtelen megállással
- Futás tempóváltással: lassú futás – gyors futás – fokozatosan változtatott tempóval
- Futás irányváltással: jobbra – balra – előre –hátra - oldalra
- Futás meghatározott helyre
- Futás különböző alakzatokban: egyénileg – egyenes vonal mentén - görbe vonal mentén párban – oszlopban – sorban - körben
- Versenyfutások: - rajtok kiinduló helyzet, befejező helyzet variálása – távolságok 10-15 - 20 méter

Szökdelések, Ugrások:

- Természetes szökdelések, ugrások
- Szökdelések, ugrások helyben, haladással: - páros lábon – egy lábon – karmozgásokkal – galoppszökdelés- sasszé – indián szökdelés - guggolásból felugrás
- Szökdelések, ugrások irányváltással: - előre – hátrafelé – oldalra- diagonálban – fordulatokkal – alakzatok mentén /csiga, kör, cikk-cakk stb./
- Szökdelések, ugrások szeren, szerre, szerről szerre, szerek között, kéziszerezrel:
- Pad – Zsámoly- Babzsák - Bója – Karika – Greifswald – Szék – Asztal – Fák Labda - Frizbi – Ugrókötel – Trambulin – Szalag - Ugróiskola

2. Dobások, labdagyakorlatok:

- Csúsztatások babzsákkal: helyből – lendületvétellel- haladás közben- egy kézzel (Jobb, Bal) - két kézzel - egy lábbal (Jobb, Bal) - két lábbal
- Gurítások különböző méretű, gömbölyű, guruló tárggyal - üveggolyó, hógolyó, gesztenye, fonalgombolyag, csörgőlabda, tüsilabda, fit ballal helyben vagy haladással
- Dobások - Elkapások különböző méretű, gömbölyű, guruló tárggyal

/üveggolyó, hógolyó, gesztenye, fonalgombolyag, csörgőlabda, teniszlabda, Fit ball/

- Kétkezes - felső - mellső - alsó
 - Egykezes – felső - alsó
 - Kiinduló helyzet variálásával
 - Cél variálásával
 - Mozgó cél
 - Álló cél
 - Társ
 - Kézi szer
 - Kifeszített szalag
- Labdavezetés labdapattintás, elkapás helyben, haladással, - talajra, falra, - két kézzel, - egy kézzel (jobb, bal)
- Labdavezetés helyben, haladással
 - Járás, futás, szökdelés, ugrás közben - két kézzel, - egy kézzel (jobb, bal), ujjakkal.

3. Támaszgyakorlatok – természetes hely-, helyzetváltoztatások:

- Támaszhelyzetek helyben
- Támaszhelyzetek haladás közben

Csúszások- *Előre/hátrafelé talajon;*

- Hason
- Háton
- Oldalon (jobb, bal)
- Fenéken
- Sarokülésben

Előre/hátrafelé, Eszközzel/Eszközön

- Párna
- Újságpapír
- Takaró
- Szánkó
- Padon (egyenes, rézsútos), pad alatt
- Sávokban (talajon, szerek között)
- Alagútban, hengerben
- Csúszdán

Megváltozott közegben

- Hó
- Jég
- Homok

Kúszások*Előre/hátrafelé talajon;**Előre/hátrafelé, Eszközzel/eszközön*

- Padon, pad alatt
- Sávokban (talajon, szerek között)
- Eszközzel a kézben (kötél...)
- Alagútban, hengerben

Megváltozott közegben

- Hó
- Homok
- Avar

Mászások

- Térden és tenyéren

Előre/hátrafelé/oldalirányban talajon

- Sávokban

*Előre/hátrafelé/oldalirányban/fölfelé/lefelé/ rézsútosan,**Eszközzel/eszközön*

- Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között
- Pad egyenes, rézsútos, megemelve alatta)
- Zsámoly
- Greiswald
- Fák
- Mászókák
- Asztal
- Szék

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

Négykézláb járások

- Talpon és tenyéren

Mellső/Hátsó

Előre/hátrafelé/oldalirányban/rézsútosan fölfelé/lefelé

Talajon

- Sávokban
- Vonalak mentén (egyenes, görbe)

Eszközön/eszközzel

- Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között
- Pad (egyenes, rézsútos, megemelve alatta)
- Zsámoly
- Greifswald
- Babzsák
- Párna
- Karika
- Asztal
- Szék

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

4. Torna jellegű mozgások:

Gurulás a test hossz tengelye körül

Egyenes/Lejtős talajon

Megváltozott közegben

- Fű
- Homok
- Avar
- Hó
- Párnák
- Szőnyeg
- Társ

Eszközzel kézben, lábak közt/Eszköz nélkül

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

Guruló átfordulás

Előre/Hátra

Különböző kiinduló helyzetekből

- Hajlított terpeszállás
- Guggolás
- Térdelő támasz
- Hanyattfekvés
- Hajlított ülés
- Guggoló állás

Egyenes/ Lejtős talajon

Emelt szerről

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban

Kézállásba fellendülés előkészítése

Talajon

- Nyuszi szökdelés
- Sánta róka járás
- Csikórugdalózás (guggoló támaszból/állásból/egy lépéssel előre lépésből)
- Vonal mentén (egyenes, görbe)
- Sávokban

Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között

Szekrényugrás előkészítés

Támaszban végzett feladatok

Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között

Speciális tartásjavító gyakorlatok- helyes testtartás kialakítását segítő gyakorlatok-
mezítlábas lábfejtornák, talpgyakorlatok

5. Függés gyakorlatok:

➤ - *Függőállások:*

- hátsó- láb-, térdemelések hajlítva és nyújtva mászókan, bordásfalon

- mellső - mászás le/fel/rézsút/oldalazva mászókan, bordásfalon, létrán, kötélletrán; függésben átfogásokkal haladás oldalra/lefelé; sarokemelés, lábemelés hátra (homorítás), oldalra (csípő kifordítása)
- oldalsó - függés egy kézzel/egy lábbal/váltva

- *Egyéb függő helyzetek:* érintő magasan, kissé magasabban - ktk, rúd
- *Lengések és forgások*

6. Néptánc

A mozgásfejlesztést egyszerű néptánc elemek tanításával is megvalósítjuk.

A ritmusérzék fejlesztése, a térformákban való mozgás, a társakhoz való alkalmazkodás mellett, megismerkedhetnek a magyar hangszeres népzenevel.

A zene - mozgás – öröm együttes átélésén keresztül érzelmeiket megérinti népünk zenéje, népi mozgáskultúrája.

A **futó-, fogó- és ügyességi népi játékokban** ügyesedik kondicionális-, koordinációs- és ízületi mozgékonyosságuk. Szinte minden énekes játék lehetőséget ad az egyensúlyérzék, a finommotorika, a szem-kéz, szem-láb koordináció, téri tájékozódás fejlesztésére. Ezen felül az énekkel összekötött mozgás kihat a gyermek értelmi képességeire, valamint érzelmi-akarati életére, a szocializációra és az anyanyelvi fejlődésre is.

Hisszük, hogy ez az óvodai élmény is segít a hazaszeretet érzésének kifejlődésében, és a nemzeti hagyományok megőrzésében.

7. Egyéb mozgások – Zenés torna – Testnevelési játékok /versengéses játékok/ és eszközök

• Kismotor	• Gördeszka	• Falmászás
• Hógolyózás	• Lengő háló	• Gerenda
• Kirándulás	• Írisz hinta	• Csúszda
• Trambulin	• Tölcsér	• KTK
• Szivárvány ernyő	• Szörf „lépcső”	• Magyar kotta elemei
• Gimnasztikai nagylabda	• Mérleghinta	• Korcsolya
• Bosu labda	• Füles labda	• Tányér hinta

A zenés torna során egyszerű mozgás elemeket sajátíthatnak el a gyerekek.

A ritmusérzék fejlesztése és a térben való harmonikus mozgás kap kiemelt jelentőséget. Igényes zenei válogatással bővítjük zenei kultúránkat.

A zenét, mozgósító, gyógyító elemnek tartjuk, mely a kar és láb együttes mozgását, összerendezettségét is elősegíti.

A testnevelési vagy mozgásos játékokat a testnevelés eszközeként tartjuk számon. Szerepük a mozgásigény kielégítésében, a képességfejlesztésben, az ismeretszerzésben, az anyanyelvi nevelésben és a feladatmegoldó képesség alakításában jelentős. Lehetőséget biztosít ahhoz, hogy az állandóan változó külső környezettel összefüggésben az észlelési funkciók tökéletesedjenek. A mozgásos játékok segítségével a fokozatosan fejlődő észlelési funkciók összekapcsolódnak, fejlődik az érzékek közötti asszociáció. A testnevelési játékoknak jelentős szerepük van a képességfejlesztésben is. A fejlődés folyamán a testi, motoros és pszichikus képességek szoros összhangban vannak egymással. A motoros képességek biztosítják az alapot a megismerő tevékenység és az értelmi funkciók fejlődéséhez.

Fontos, hogy a gyerekek jó közérzettel, jó hangulatban - érzelmileg motiváltan- vegyenek részt a mozgásos feladatokban. A sikeres feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése is célunk.

A komplexitást, más területeken tanultak alkalmazását kihasználjuk a játékokban.

A szereplőket adják az irodalmi, ének, környezet szereplői, a szabályokat pedig, a szerint változtatjuk, hogy milyen képességet szeretnénk éppen akkor fejleszteni, gyakoroltatni.

Versengések

- futójátékok-futás párokban, csoportokban
- fogójátékok
- sorversengések
- váltóversengések
- labdajátékok

Foglalkoztatási, szervezeti formák:

Együttes csoport:

- járások
- futások
- előkészítő gyakorlatok
- zenés torna

Csoportonként – kiscsoportos – fő gyakorlatok

Egyéni fejlesztő gyakorlatok

Testnevelési játékok tartalmuktól függően szervezve

V.6. A külső világ tevékeny megismerése

A világ felfedezése, a szűkebb és tágabb **környezetünk megismerése** a gyermekek számára egyben tapasztalatok gyűjtésének sorozata. Ez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy biztonságosan tudjanak eligazodni, tájékozódni az őket körülvevő természeti és társadalmi világban.

Fontos, hogy az „én-tudat” kialakulásával párhuzamosan a környezettel (ember, állat, növény, élettelen tárgyak, eszközök) szembeni helyes viselkedési kultúrájuk is kialakuljon.

Mindenkinek szüksége van arra, hogy önmagát reálisan el tudja helyezni a világban. Óvodáskorban a közvetlen környezet megtapasztalásából indulunk ki, majd a tágabb világ felé haladva nyújtunk ismereteket, vagy rendszerezük a már meglévő tudást.

A gyermekek nyitottságára építünk, és ahhoz segítjük őket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz, családhoz való kötődés alapja. Hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére képessé váljon.

Az új élmények, tapasztalatok megszerzése során mindig figyelembe vesszük, hogy mi érdekli őket a legjobban, mi az, amire a természetes kíváncsiságuk során éppen rácsodálkoznak. Ennek megfelelően nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekekből kiinduló spontán megnyilatkozásokra, a gyermekek által feltett kérdésekre. Ezért rugalmasan tervezünk, hogy bármikor be tudjunk építeni egy-egy új, előre nem tervezett témát.

Az óvodai **környezetvédelemre** nevelést egyre inkább a fenntarthatóság pedagógiájának kell áthatnia: úgy kell gazdálkodnunk meglévő tartalékainkkal, hogy az az utódoknak is megmaradjon. A környezettudatos magatartásra nevelés magában foglalja a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus együttélésre, a környezet cselekvő védelmére nevelést, valamint az ennek megvalósítása érdekében szükséges ismeretek, magatartásformák, értékek és életviteli szokások megismertetését, megalapozását. (életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, fejlesztés, okos és mértéktartó felhasználás)

A természet megszerettetéséhez segítségül hívjuk az érzelmekre ható művészeteket; az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotások gazdag tárházát.

Ezek a művek kiváló érzelmi alapot biztosítanak a gyermekek környezetvédelmi neveléshez, a természetszerető, természetbarát felnőtté váláshoz. Segítik a környezet szépségeinek és problémáinak a megértését.

Séták, kirándulások és az udvari játék alkalmával nemcsak a természet szépségeire, de a visszásságokra is felhívjuk a gyermekek figyelmét. Ezek tudatosításával a környezetromboló tevékenység elutasítására, a problémák megelőzésére, megoldására neveljük őket.

A természet ünnepeinek megszervezésekor törekszünk a gyermekek bevonására, hogy azok maradandó élményt jelentsenek a gyermek és környezete pozitív viszonyának a megalapozásában.

Környezetvédelmi szempontból jeles nap	Lehetséges, felajánlható tevékenységek
A takarítás Világnapja -szeptember 20.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ közös udvar- kertrendezés ▪ csoportszoba kitakarítása ▪ hulladékgyűjtés az udvaron
Az Állatok Napja - október 4.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ állatkerti kirándulás ▪ látogatás a Természettudományi Múzeumba
A Víz Világnapja – március 22.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ játékok, kísérletek a vízzel ▪ a vízzel való takarékoság napi feladat (csapok elzárása)
Föld Napja – április 22.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rajzkiállítás szervezése a csoportok részvételével ▪ virágültetés
Madarak, fák napja - május 10.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kirándulás ▪ saját (A „Mi fánk”) látogatása ▪ óvoda környéki madarak, fák megfigyelése

A matematikai tapasztalatok szerzése, a matematikai látás és gondolkodásmód kialakítása is fontos feladat az óvodában.

Az ilyen jellegű ismeretek hozzásegítik a gyermekeket a külvilág feldolgozásához, pontosításához. Matematikai ismeretbővítésre bármilyen tevékenység gyakorlása közben lehetőség van. Elsősorban a játékokban, de más foglalkozással összekapcsolva is fejleszhető ez a terület.

Az óvodás gyermek legjobban az érzékszervi, mozgásos, cselekedtető formában sajátítja el a matematikai fogalmakat, összefüggéseket, relációkat stb.

A matematikai nevelés tartalma:

1. Halmazalkotások: A tárgyak és személyek összehasonlítása, válogatása, rendezése valamilyen szempont szerint - halmazképzés.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekekkel vetessék észre a tárgyak és személyek közötti mennyiségi és minőségi különbségeket vagy hasonlóságokat. Először érzékszerveikkel tapasztaltassák meg, majd később szemléletes képeken is legyenek képesek az összehasonlításra.

A fogalomalkotás és a megismerő funkciók fejlesztésének fontos eleme az összehasonlítás. Személyeknek és tárgyaknak nagyon sok ismertető jegye, tulajdonsága van. Az összehasonlítások során a különbségek és az azonosságok alapján a tapasztalatok és a

képzetek lassan rendeződnek és fogalmat alkotnak. A matematikai fogalmak is így formálódnak.

2. Relációk: A számfogalom előkészítése, megalapozása (nem egyenlő a mechanikus számlálással).

A számfogalom nagyon absztrakt fogalom és kialakítása még az óvodában nem befejezett művelet. A számfogalom alapozását alapvetően kétféle összehasonlítással (relációval) végezzük. Az egyik, a halmazok elemszámának összehasonlításával, a másik a mennyiségek összemérésével.

Két halmaz elemszámának összehasonlításának az alapja (számolás nélkül) a párosítás. Erre akkor kerül sor, amikor olyan problémahelyzet áll elő, hogy nem tudjuk szemre kellő bizonyossággal eldönteni, hogy melyik halmazban van több elem, akkor elkezdjük a párosítást.

A halmazok elemszámának számmal való jellemzését úgy végezzük, hogy kezdjük sorban megszámlálni az elemeket. Amikor már nem tudok tovább számolni, mert nincs több elem, akkor az utoljára kimondott szám a halmaz számossága.

A sorszámokkal ezután ismerkednek meg a gyermekek. A sorszám fogalmának kialakítása megköveteli a rendezettséget és a térbeli tájékozódást (előtte, utána, mögötte stb.). Egy adott sorban az első elem meghatározása után egy adott irányban sorszámmal jellemezhetjük egy elem helyét.

3. Geometriai tapasztalatszerzés.

A geometriai fogalmak alapvetően a környezetünkben megtalálható formákból alakultak ki. A gyermekek kezdetben a tárgyakat nem alakjuk alapján, hanem a hozzájuk hasonló tárgyak alapján azonosítják, például kerek, mint egy labda. Néha használja a szögletes és gömbölyű fogalmakat is.

A pedagógus feladata, hogy geometriai alakzatok (gombok, korongok, dobozok, bútorok) segítségével alakítsa a helyes fogalomhasználatot. A geometriai alakzatok használatakor, a pedagógusnak is használnia kell a megfelelő matematikai fogalmakat, mint a kocka, téglatest, kúp, henger, gömb, - kör, négyzetlap, téglalap, háromszög, és így ezek a fogalmak részei lesznek a gyermek szókészletének.

Célunk: A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, állati, tárgyi világ értékei iránt.

A helyes szokások, a környezettudatos magatartás kialakítása az élővilág, a harmonikus környezet megőrzése érdekében (környezetvédelem). A fenntarthatóság elvének megismertetése, gyakorlása. A gyermekek életkorának és érdeklődésének megfelelő ismeretátadás a mikro, illetve makro környezetről, **matematikai fogalmakról**.

Feladatunk: Az élővilág, a természet szeretetére, az emberi munka által létrehozott értékek megbecsülésére, a környezetszennyezés, rombolás ellen tenni akarásra nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

A gyermekek környezetében lévő élővilág megismertetése, megszerettetése és annak tudatosítása, hogy a vizek, az állatok, a levegő, a Föld védelme fontos feladat. A környezettel való harmonikus kapcsolat, pozitív érzelmi viszony kialakítása, melynek feltétele az óvodapedagógus nyitottsága, érzékenysége a környezet, a természet iránt. A természetben zajló tapasztalatszerzés során ok-okozati összefüggések megláttatása. A külső világ tevékeny megismerésének az évszakok folyamatos változásához történő kapcsolása úgy, hogy szerezzenek a gyermekek ismereteket: az évszakokról, azok változásairól, az időjárásról, az öltözködésről, a növényekről, az állatokról, a közlekedésről, a családról, a testünk részeiről, az érzékszerveinkről, az egészségről, a betegségről, a víz, a föld, a levegő tulajdonságairól. Megfelelő hely, idő eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalatszerzésekre. A tevékenységek szervezése során az új ismeretek nyújtására, a már meglévő ismeretek gyakorlására, megszilárdítására azok rendszerezésére, a fogalmi gondolkodás alakítására való törekvés.

A külső világ tevékeny megismerésére vonatkozó témák, élményszerzési lehetőségek, életkorhoz igazodó, egymásra épülő feladatok tudatos tervezése. A szülőföldhöz való pozitív viszony (hazaszeretet) kialakítása. A néphagyományokról, szokásokról tapasztalatok szerzése kirándulások, helyszíni foglalkozások során, ahol a gyermek önálló véleményalkotását támogatjuk, társas kapcsolatainak alakulását segítjük. A helyes értékrend kialakítása a környezettudatos életvitel, valamint a fenntartható fejlődés megvalósulásához szükséges, környezettudatos magatartásformák alapozása. A környező világ mennyiségi és formai kiterjedésében összefüggések felfedeztetése, sokoldalú ismeretek, tapasztalatok nyújtása. Nagy hangsúlyt fektetünk a komplexitás megvalósítására más tevékenységi területekkel.

Fejlődés várható eredményei:

- A gyermek tudja - korának megfelelően – lakcímét, szülei, testvérei nevét, foglalkozását, tisztában van a családtagok szerepével.
- Ismeri az óvoda dolgozóit, munkájukat, illetve néhány foglalkozás tartalmát.
- Önállóan eligazodik az óvoda falain belül és közvetlen környezetében (udvar) egyaránt.
- Ismeri az óvoda környezetében található néhány intézmény rendeltetését. (bölcsőde, iskola, rendelő, posta)
- Megkülönbözteti az évszakokat, ismeri azok néhány jellegzetességét.
- Képes összefüggések megfogalmazására a természet változásainak hatásairól.
- Tisztában van a növény fogalmával, ismeri fejlődésének mozzanatait, feltételeit. Képes a növények fajták szerinti csoportosítására: zöldség, gyümölcs, virág.
- Képes az ismert állatokat lakóhelyük szerint (házi- vadon élő állatok), illetve külső jegyeik, táplálkozásuk alapján rendszerezni.
- A kialakult testsémából következően a testrészeit, érzékszerveit és azok funkcióit

ismeri, az ezekhez kapcsolódó tisztálkodási szokások kialakultak.

- Figyelemmel kíséri és megnevezi környezete színeit, azok sötét és világos árnyalatait egyaránt.
- Jól párosítja a napszakokat a különböző tevékenységekkel.
- Gondolatait, kérdéseit képes az adott témában érthetően megfogalmazni.
- A gyermekek ismerik a környékre jellemző néhány növény-és állatfajt, óvják és védik azokat. Ismerik, és kirándulásokon be is tartják a természetben tartózkodásnak megfelelő viselkedési szabályokat:
- Szeretik a természetet, nem szemetelnek.
- Figyelnek a természet hangjaira.
- Óvatosan vizsgálják környezetük növényeit, állatait, jelenségeit.
- Télen megfigyelik a madarakat, rendszeresen etetik őket. Felismernek néhány környezetkárosító emberi tevékenységet (zaj, légszennyezés, szemetelés), elutasítják az ilyen jellegű viselkedést, próbálnak megoldást találni a problémára.
- Aktívan kiveszik részüket a természet ünnepeinek előkészületeiben, ötleteikkel gazdagítják azokat.
- Matematikai tapasztalatait tudja szavakban megfogalmazni.
- Képes a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítására, szétválogatására, sorba rendezésére; mennyiségek összemérésére, párosítására; ismeri a tő és sorszámneveket, számlálás, különböző mérésformákat; rendelkezik geometriai tapasztalatokkal (építés síkban, térben, mintakövetéssel); ismeri és használja a térbeli állások helyzetének irányait, névutókat.

„A környező világ iránti érdeklődés velünk születik. Születésünk pillanatáról egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít.”⁶

⁶ Durell: National Geographic

V.7. Munka jellegű tevékenységek

Pedagógiai programunkban a munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Az óvodában a munka jellegű tevékenységek végzése a játék és munka azonos sajátosságaira és a gyermek utánzási vágyára épül. (Mindkét tevékenységet aktív cselekvéssel és örömmel végzi a gyermek, mindkettő sikerélményhez juttatja, és készségeit fejleszti.)

A munkatevékenység, az alkotás a gyermek számára örömforrás, közben a természeti és társadalmi környezetről egyre több információt szerez. A munkavégzés folyamán alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolatai, fokozódik közösséghez való kötődése.

Munkavégzés közben – cselekvéses tanulással - formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek, az aktív, játékos tevékenység közben megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát.

Az óvodai munka jellegű tevékenységek jelentős területe a közösségért végzett tevékenység, melynek folyamán az elmélyülés, a tudatos célmegvalósítás, az erőfeszítés vállalása segíti a gyermeki személyiség fejlődését.

Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

A tevékenység közben fejlődik verbális és metakommunikációs készsége, gyarapszik szókincse.

Óvodánkban a munkajellegű tevékenység jellemzői:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Változtatható a tárgya.
- Kudarc után nincs következmény.
- Igényli a gyermek teljesítőképességéhez igazodó munkát.
- Visszajelzést nyújt a gyermek képességeiről.

A gyermek munka jellegű tevékenységei:

A gyermek első, rendszeres, folyamatos munkaformája az **önkiszolgálás**, amely magában foglalja a testápolással, étkezéssel, öltözéssel, a környezet rendjének megóvásával kapcsolatos teendőket. Ebben a munkaformában alapozódnak meg a szokások, alakulnak az alapvető készségek, jártasságok. Alappillére a későbbi munkatevékenységek elsajátításának.

Az önkiszolgáló tevékenység az „én már meg tudom csinálni” érzésen keresztül fejleszti a gyermek önállóságát, kitartását, feladattudatát.

Közösségért végzett munkák:

Alkalmi munkák	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A csoportszoba rendjének kialakítása, szükség esetén átrendezése. ▪ Kisebbségek, rászorulóknak segítése. ▪ Megbízások teljesítése. ▪ Tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítése, összeszedése, elrakása.
Felelősi rendszer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Választható játék, - mosdó, - öltöző stb. felelős, napos.
Kerti munka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A munka tartalma az évszakok nyújtotta lehetőségek arányában változó. (Levelek gereblyézése, gyűjtése, hólapátolás, söprés, madáretetés, virágok öntözése...)

Célunk: munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.

Feladatunk: a gyermek által végzett munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, bővítése, gyakoroltatása, és a munka eredményének megbecsülésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

Felmérjük a csoport, illetve az egyének fejlettségét, képességeit és ennek megfelelően tervezzük a feladatokat. Fontos a munka végzése során az óvodapedagógus állandó jelenléte. Először a mintaadás, bemutatás, irányítás, majd később a felügyelet szempontjából. A munkához való pozitív viszony kialakítása érdekében folyamatosan szükség van a visszacsatolásra, a dicséretre, a buzdításra, de a hibajavításra is.

Minden gyermek számára folyamatosan biztosítjuk a lehetőséget, hogy önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. (naposi munka, kisebbek segítése, alkalmi megbízások, növényápolás, kerti, udvari munkák...) Folyamatosan biztosítjuk a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek méretének megfelelő munkaeszközöket. Segítjük a mozgásprogramunkhoz kapcsolódó tevékenységek megvalósulását. Balesetmentes környezetet alakítunk. Megismertetjük a gyermeket a közösségért végzett munka értékeivel. Motiváljuk gyermekeinket az önálló döntésre, feladat megosztásra, ezáltal alakítjuk, építjük a társas kapcsolatokat a munka jellegű feladatok során is.

Fejlődés várható eredményei:

- Törekszik az önállóságra, örömmel vállal feladatot.
- Felismeri a segítségadás lehetőségeit.
- Egyszerű élethelyzetben képes önállóan dönteni.
- Ráérez a saját és másokért végzett munka örömére.
- Tiszteli a munkát végző embert, és becsüli a munka eredményét.
- Megjelenik a feladattudata.
- Ismeri a munkához használt eszközök nevét, rendeltetését, a balesetek elkerülésének módját.
- A gyermek jártas a különböző munkatevékenységekben, önállóan, kitartóan végez munkafeladatokat, pontosan teljesíti megbízásait.

V.8.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Mivel a fejlődés nem egyenletes, fontos, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődik.”⁷

Kisgyermekkorban a játék és a tanulás nem különíthető el egymástól. Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben és az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg, a vegyes életkorú csoport sajátosságaihoz igazodva.

A tanulás során a gyermekek önkéntelen figyelmére cselekvésben való gondolkodására építünk, figyelembe vesszük gyermekek önállósági vágyát és játékosságát. A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, nem szabunk merev határokat, mivel minden gyermek a saját képességeinek fejlettségi szintjén érhet el eredményeket.

Célunk: Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulás, tudás iránti vágy felkeltése, mely megalapozza az iskolai tanuláshoz szükséges pozitív viszonyt.

Feladatunk: Az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságára építve, az egész nap folyamán lehetőséget biztosít, természetes, vagy szimulált környezetben, minél több érzékszerv bekapcsolásával, az új tapasztalatok, ismeretek megszerzésére, és a már meglévők rendszerezésére.

⁷ Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában

1. Prevenációs feladataink:

- Gyermkeink egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével megfelelő tanulási forma kiválasztása
- Minél több érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását
- Nagy hangsúlyt helyezünk a verbális kommunikáció formálására, a beszédkedvet, a beszédkésztetést pozitív módon megerősítjük, lehetőségeit az ismeretszerzésben alkalmazzuk
- Kiemelkedő, tehetséges képességű gyermekek felismerése és fejlesztése
- A tanuláshoz szükséges értelmi és szociális fejlettség összetevőinek figyelemmel való kísérése

2. Korrekciós feladataink:

- Differenciált feladatátadással, alkalmazkodva az egyéni fejlettségi szinthez, a további fejlődés elősegítése
- Részképességek lemaradása, ill. egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzése a megfelelő szakembernek

Óvodánkban az ismeretszerzés komplex módon történik, melynek lehetséges formái:

- Utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán adódó lehetőségek kihasználása, az egész nap folyamán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos cselekvéses tanulás (a játékban szerzett tapasztalatok tudatos rendszerezése, elemi következtetések megfogalmazása, ok-okozati összefüggések megláttatása)
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- Gyakorlati problémamegoldás

Fejlődés várható eredményei:

- Érzékelése, észlelése differenciált
- Nyitott érdeklődést mutat az ismeretszerzésre.
- Megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik megosztása, átvitele.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.
- Képes a feladatok önálló megoldására, a társakkal való együttműködésre (felnőtt – gyerek)
- Kialakul a feladat-és szabálytudata.
- Törekszik a többféle megoldás keresésére.
- Képes gondolatait érthetően, szavakban, mondatokba foglalni a magyar nyelvtan szabályainak betartásával.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Alapelveink szerint a gyermeknek joga van, hogy saját üteme szerint fejlődjön.

Az alábbiakban leírt fejlettségi mutatók csupán azt jelzik, hogy óvodáskor végére milyen elérhető szintekhez való eljutáshoz segítjük a gyermekeket a testi, lelki, szellemi, szociális fejlődés során. Az óvodai élet nem korlátozódik a három év, három korcsoportjára. Sokkal inkább a fejlődés által kibontakozott képességek sajátosan érvényesülő időtartamára. Nem várható el egyenletes tempójú fejlődés és az érési szakaszok sem azonos időpontban jelentkeznek.

Így a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A fejlettség szerinti iskolakezdésre a rugalmas beiskolázás ad lehetőséget. A fejlettséget meghatározza a testi, lelki és szociális érettség, amelyek szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- 1) A testileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére eljut az első alakváltozáshoz. Eközben megváltoznak testarányai, mozgása összerendezett, harmonikus lesz. Teherbíró képessége megnő, teste arányosan fejlett. Egyre inkább képes a finommotoros manipulációra. Képes lesz szándékosan irányítani a mozgását. Testi szükségletei kielégítését önállóan el tudja látni, viselkedése környezettudatos.
- 2) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésű, kialakult a tanuláshoz szükséges képessége. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének a térbeli mozgásfejlettségének, a testséma kialakulásának. Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a szándékos figyelem fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő, szemléletes, és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- 3) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban, és ez a feladat megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- 4) A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érjük el a megfelelő fejlettségi szintet.
- 5) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásai az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. Gyermekvédelem

Gyermekvédelmi tevékenységünket meghatározó jogszabályok:

- 1991. évi LXIV. Törvény a gyermeki jogokról
- 1997. évi XXXI. tv. A Gyermekvédelméről és gyámügyi igazgatásról
- 15/1998. számú NM rendelet A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 2002. évi IX. törvény az 1997-es törvény módosítása
- 2003. évi CXXV. tv. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CXC. tv. A nemzeti köznevelésről
- 257/2013 (VII. 5.) kormányrendelet Egyes gyermekvédelmi tárgyú és kapcsolódó kormányrendeleteknek a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapításával, valamint a családi pótlék felhasználásával összefüggő módosításáról
- Ferencváros Esélyegyenlőség programja

Alapelv:

A gyermekeknek helyzetüknél fogva joguk van a fokozott védelemre és segítségre. Különösen vonatkozik ez azokra, akiknek fejlődését körülményeik nem támogatják kellőképpen. Őket az óvodában a törvények által biztosított módon, legjobb képességeik szerint óvjuk és segítjük. A gyermekvédelem minden óvónő munkaköri kötelessége, ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős fogja össze.

A gyermek a legnagyobb érték, ezért úgy kell eljárni minden pedagógusnak, szülőnek, hogy a gyermek egészséges fejlődését minden tevékenység során maximálisan segítse tudása és legjobb képessége szerint.

Szem előtt kell tartani, hogy a gyermekvédelem nem más, mint a speciális feladatok jó érzékkel történő kezelése, hiszen a gyermekek védelme minden felnőtt kötelessége.

Helyzetkép:

Az utóbbi időben tovább szaporodott az óvoda körzetében élő, gyermeküket egyedül nevelő szülők száma- sok a válás-, valamint több családban a munkanélküliség is veszélyezteti az anyagi biztonságot. Emiatt magas azon családok száma, akik a megélhetési problémák mellett nevelési problémákkal is küzdenek. A felgyorsult életritmus következtében a családok egyre kevesebb időt tudnak fordítani a gyermekek nevelésére, az utóbbi években megszorodott a magatartási, nevelési hiányosságokkal küzdő gyermek száma. A hátrányosságot a családok nehéz anyagi helyzete, vagy szerkezetének megváltozása okozza.

Célunk:

- Prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, veszélyeztettség feltárása, kialakulásának megelőzése, segítségnyújtás, ha szükség van rá, együttműködés a szakemberekkel.
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése.
- Szoros kapcsolat kialakítása a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.
- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek időbeni iskolakezdésére törekvés.

Feladatunk:**1. Intézményi szinten:**

- A gyermekek életkörülményeinek megismerése
- A családok helyzetének tapintatos feltárása
- A támogató- segítő szervezetekkel és intézményekkel megbízott felelősökön keresztül tervszerű, folyamatos és rendszeres kapcsolattartás
- Az önkormányzat által biztosított segítségi lehetőségek felajánlása a rászoruló családoknak / étkeztetés, segítő szolgáltatások /
- Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel kapcsolatos törvényekről, rendeletekről
- Gyors, pontos, szakszerű ügyintézés: külső segítség biztosítása
- Együttműködés az óvodai szociális segítővel, aki aktívan rész vesz a Jelzőrendszer hatásos működtetésében.

2. Csoport szinten:

- a HH, HHH és VH gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése
- egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés
- a szülők segítése igény szerint: - tájékoztatás, tanácsadás
- rendszeres kapcsolattartás
- családlátogatás, visszatérő családlátogatás a gyermekvédelmi felelősök és/ vagy az óvónókkal együtt
- Tanulási nehézséggel, magatartási zavarral, és beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekek feltérképezése, vizsgálatuk kezdeményezése a Pedagógiai Szakszolgálatnál, Szakértői bizottságnál.

3. Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el, aki a nevelőtestület tagja.

- Az intézmény vezetőjének megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat. Szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezen szempontok érvényesülését.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül. Feltérképezi a gyermekvédelmi eseteket, ezekről – az adatszolgáltatási törvény betartásával – nyilvántartást vezet. Évente tervezi és értékeli az intézmény gyermekvédelmi tevékenységét. Segíti és összehangolja az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját. A kerületi gyermekvédelmi munkaközösségi foglalkozásokon szerzett tapasztalatokat, információkat továbbítja a nevelőtestület felé.
- Segítséget nyújt a szülőkkel történő kapcsolattartásban, az információk továbbításában, és szükség esetén részt vesz a családlátogatásokon.
- Tájékozik a korszerű egészségmegőrző, drogmegelőző és életvezetési módszerekről, eljárásokról, amelyeket megismert az óvodapedagógusokkal.

A gyermekvédelem terén a szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Fogadóóra
- Családlátogatás
- Szülői értekezlet
- Nyílt nap
- Tanácsadás szülőknél
- Szülői tájékoztató

VIII. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

Óvodai nevelésünkben a **sajátos nevelési igényű gyermekeknél** a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

A „sajátos nevelési igényű” (SNI) gyermekek családi nevelését a közösségbe való beilleszkedését segítjük elő a többi gyermekekkel való integrált neveléssel.

A gyerekek nem azonos érettséggel érkeznek az óvodába, más- más a szociokulturális háttér, mások a hozott alapképességek.

Sok esetben küzdenek beilleszkedési, magatartási-és beszédbeli problémákkal, részképesség-zavarral. Ezért fontos számunkra, az otthonos, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése, különös tekintettel az érzelmi biztonság folyamatosságára.

A felnőttek modellszerepének tudatos figyelembevétele, az elfogadó kapcsolatok kialakítása, a kommunikáció megteremtése érdekében. Így a felnőtt modellszerepünkkel erősítjük a gyermekek barátságos, őszinte, toleráns, segítőkész, pozitív érzelmi beállítódását, nyitottság megteremtését.

Különös tekintettel figyelünk minden gyermek csoporton belüli és kívüli kapcsolatrendszerére, gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatok szélesítésének lehetőségeire. A gyermek érezze egyénisége, személyisége elfogadott. Tudatosan erősítjük én-képét, önismeretét; változatos módszerekkel, eljárásokkal alakítjuk akarati tulajdonságait.

Inkluzív szemléletünk:

- az óvoda vezetősége, nevelőtestülete elfogadja és azonosul az inklúzió gondolatával,
- a nevelésben hangsúlyos szerepet kapnak az egyéni differenciáló módszerek,
- a foglalkozások megszervezését és levezetését változatosabbá, színesebbé teszik a különböző munkaformák (pl. frontális-, csoport-, egyéni munkaforma) alkalmazása,
- a követelményeket rugalmasabbá tesszük,
- változatos értékelési eljárásokat alkalmazunk,
- a gyógypedagógus partneri kapcsolatban van az óvodapedagógusokkal,
- a szülőket bevonjuk a folyamatba,
- mindannyian fontosnak tartjuk a szociális befogadás szerepét.

Az integrációs nevelés indokai:

- Esélyt adunk arra, hogy a gyermekek képességeiknek megfelelően fejlődjenek
- Megtanítjuk a gyermekeket, hogyan éljenek egy közösségben
- Tapasztaljuk, hogy nő a hátrányos helyzetű gyermekek száma

A sajátos nevelési igényű gyermekek jogai:

Az SNI gyerekek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljenek.

A különleges bánásmódhoz igazodó ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint biztosítjuk.

A sajátos nevelési igényű gyermek szüleinek joga és kötelessége:

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű gyermek számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

Az integrációs nevelés célja:

- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- Fejlesztésük valósuljon meg a megfelelő területeken.
- Az SNI-s gyermekeket ne terhelje túl a fejlesztés.
- Az alkalmazott speciális módszert – és eszközrendszert a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségleteik figyelembevételével határozzuk meg.
- Differenciálással mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítása, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a gyermek igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit.
- A közösségbe való beilleszkedés segítése.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

A nevelőtestület állásfoglalása alapján azokat a fogyatékos gyermekeket fogadjuk óvodánkba, akiknek az Országos Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság a fogyatékoságukat megállapította, és az óvodai integrációban való részvételüket írásos szakvéleményben javasolja.

- Beszédfogyatékos
- Hallásfogyatékos: nagyothallók
- Értelmi fogyatékos: enyhén értelmi fogyatékos, akik közösségben szocializálhatók
- Egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavar)

Az integrációban a fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelveit követjük és tartjuk szem előtt.

Feladataink:

- A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése.
- A kiemelkedő, egyéni sikereket segítő területek felismerése, gondozása.
- A korszerű egyéni bánásmódok, módszerek, terápia, technikák, eszközök megismerése, kiválasztása, használata.
- A funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztése.
- Az óvodapedagógus szükség esetén:
 - ~ egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres
 - ~ alkalmazkodik az eltérő képességekhez, eltérő viselkedéshez
 - ~ együttműködik a különböző szakemberekkel
 - ~ a gyógypedagógus iránymutatásait beépíti a pedagógiai folyamatba
- A fejlesztés minden esetben a gyermek pedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex diagnózisára építve történik.

Az óvodapedagógus főbb feladatai az SNI gyermek fogadását megelőzően:

- Megismeri a gyermek szakértői véleményét.
- Információt gyűjt a gyermek fogyatékoságáról. Az óvodapedagógusnak tisztában kell lennie azzal, hogy milyen fokú a gyermek fogyatékosága.
- Megismeri a szükséges speciális eszközöket, speciális módszereket.
- Felkészíti a csoportjába járó gyermekeket a gyermek fogadására.
- Szükség esetén felkészíti a csoportjába járó gyermekek szüleit az SNI gyermek elfogadására.
- Felveszi a kapcsolatot a gyermek szüleinevel, a módszertani intézmény szakembereivel.
- Felveszi a kapcsolatot és együttműködik a megfelelő szakirányultással rendelkező gyógypedagógussal, és az együttnevelést segítő szakemberekkel.
- Ideális esetben az óvodapedagógus már az óvodába kerülés előtt megismerkedik a gyermekkel. Ez elősegíti, hogy valódi információk birtokába jusson a gyermekről és a vállalt feladatról.

Az óvodapedagógus főbb feladatai a gyermekcsoport felkészítésben:

- Lényeges annak hangsúlyozása, hogy társuk nem tehet fennálló állapotáról.
- Az ép fejlődésű gyermekeket tudatosan megszervezve bevonja a sérült gyermek mindennapjainak segítésébe.
- Fontosak a tolerancia kialakulását, a másság elfogadását segítő játékok.

IX. Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója:

034402

Készítette: A Ferencvárosi Ugrifüles Óvoda
nevelőtestülete

.....
Pintérné Nagy Dóra –
Intézményvezető

Ph

Nevelőtestületi jóváhagyás időpontja:

2020. december 16.

Véleményt nyilvánítók:

.....
A nevelőtestület nevében

.....
Szülői Szervezet nevében

Intézményvezetői nyilatkozat

Az intézmény felelős vezetőjeként Pintérné Nagy Dóra nyilatkozom, hogy a Ferencvárosi Ugrifüles Óvoda Pedagógiai Programjának érvénybelépésével a fenntartóra

többletkötelezettség nem hárul.

.....
Pintérné Nagy Dóra
Intézményvezető

Ph

A dokumentum jellege: Nyilvános

Érvényes: 2021. január 1.

Hatályos visszavonásig

MELLÉKLET

IRODALOMJEGYZÉK

- Az integrált óvodás gyermek Bp. 2001.
- Barabás Katalin: Egészségfejlesztés - Alapismeretek pedagógusok számára (Medicina, 2006)
- C.G.Jung: Gondolatok az apáról, anyáról és a gyermekről Kossuth Kiadó, Bp,1997. ✓
- Csányi, T. – Gergely, I. MOZGÁS, avagy tennivalók az óvodai testnevelés témakörében II. Változások az Óvodai nevelés országos alapprogramjában: kihívások, feladatok című konferencia. Kecskemét, 2010.
- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban. Okker Oktatási Iroda, Bp, 1998.
- Durell: National Geographic 1995.
- Egyszerű futójátékok: Mit? Miért? Hogyan? Bp. 2013.
- Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék. OPI, Bp. 1990.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában EMB, 1997.
- Független Pedagógus Fórum dokumentuma: Pedagógusok etikai kódexe Bp, 2001.
- Gergely Ildikó: Mozgásos játékok kézikönyve 1.
- Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában Fabula Bt.2001
- Körmöci Katalin: Projekt módszer az óvodában. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 2004.
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan Gondolat-Medicina, 1997.
- Óvodai nevelés országos alapprogramja OPI, 1996.
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: A karika (Flaccus, 2004)
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: A szék (Flaccus,2004)
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: A tornapad (Flaccus, 2003) Pappné Gazdag Zsuzsanna: A babzsák (Flaccus,2005) Pappné Gazdag Zsuzsanna: A labda (Flaccus, 2004)
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Egyensúlyozás (Flaccus, 2009)
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Játsszunk gyógyító tornát! 1 – 2 (Flaccus, 2005) Pappné Gazdag Zsuzsanna: A body-roll (Flaccus,2004)
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Újabb utánzó gyakorlatok (Flaccus, 2003) Pappné Gazdag Zsuzsanna: A tornabot (Flaccus, 2004)
- Pereszlényi Éva – Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék – Mozgás – Kommunikáció Óvodai program OKI. 1997.
- Psenákné G Klára: Kötetlenül, komplexen, naponta mesével Nemzeti Tankönyvkiadó
- Sugárné dr. Kádár Júlia: A beszédfejlődés útjai, beszédfejlesztés az óvodában
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Editio Musica, Bp, 1982.
- Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek Óvodai nevelés 1997.
- Wirkerné Vasvári Éva: Óvodai mozgásfejlesztés – népi játékokkal Nemzeti Kulturális Alap támogatásával a Hagyományok Háza kiadásában, 2008.
- Zilahy Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével Szoroban, 1994.

**A PROGRAM MŰKÖDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK
JEGYZÉKE: KÖTELEZŐ ESZKÖZNORMA**

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján			Rendelet szerint előírt darab mennyiség	Rendelkezésre álló mennyiség
I. Helyiségek				
helyiségek	mennyiségi mutató	megjegyzés		
Csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	a csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m²/fő	4	✓
gyermekágy/fektető tároló helyiség	óvodánként valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas) csoportonként 1		4	0
tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel-, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata.	1	✓
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani	1	✓
óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani	1	✓

játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	közterületen, iskolában is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani	1	✓
intézményvezetői iroda	óvoda székhelyén 1		1	✓
intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményvezető-helyettes alkalmazása kötelező 1		1	✓
nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	1	0
általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen) 1		1	0
orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen) 1		1	✓
gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1		4	✓
gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1		4	✓
felnőtt öltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen), amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	2	✓

felnőtt mosdó	óvodánként 1, amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	2	✓
felnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1		3	✓
felnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	1	✓
mosó, vasaló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
szárító helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol a szárító helyiség a mosó, vasaló helyiséggel együtt kialakítható.	1	✓
felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	0
főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.	0	0
melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és th.) 1		2	✓
tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában.	1	0
ételhulladék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

helyiségek	mennyiségi mutató	megjegyzés		
1.Csoportszoba				
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágyceték, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás-és közép súlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).	88	✓
gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás-és közép súlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.	88	✓
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás-és közép súlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.	20	✓
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben			✓
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben			✓
játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1		9	✓
könyvespolc	gyermekcsoportonként 1		4	✓
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1		4	✓
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1		4	✓
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1		4	✓
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1		4	✓
2.Tornaszoba				
tornapad	1.00			✓
tornaszőnyeg	2.00			✓
bordásfal	2.00			✓
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő,	1.00		1	✓

mozgásigényt kielégítő készlet				
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba				
a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		A pedagógiai programban foglaltak szerint.	1	✓
tükör (az asztal szélességében)	1.00		1	✓
Asztal	1.00		1	✓
Szék	2.00	Egy gyermek, egy felnőtt.	2	✓
Szőnyeg	1.00		1	✓
játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1.00		1	✓
4. óvodapszichológusi szoba				
Asztal	1.00		1	✓
Szék	4.00		2	✓
Szőnyeg	1.00		1	✓
Könyvek, iratok tárolására is alkalmas polc	1.00		1	✓
5. Játszóudvar				
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1		4	✓
kerti pad	gyermekcsoportonként 2		8	✓
Babaház	gyermekcsoportonként 1		4	✓
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1		4	✓
Takaróháló	homokozónként 1		4	✓
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint			✓
6. Intézményvezetői iroda				
íróasztal és szék	1.00		1	✓
tárgyalóasztal, székekkel	1.00		1	0
Telefon	1.00		1	✓
Fax	1.00		1	0
Könyvszekrény	1.00		1	✓
Íratszekrény	1.00		1	✓
Elektronikus adathordozó szekrény	1.00		1	✓
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés		1	✓
számítógépasztal és szék	1.00		1	✓
7. Intézményvezető- helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)				

Iratszekrény	1.00		1	✓
Telefon	1.00	Közös vonallal is működtethető.	1	0
számítógépasztal és szék	1.00		1	✓
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal			1	✓
10. Orvosi szoba, elkülönítővel				
	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	Amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva.	1	✓
11. Gyermeköltöző				
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló		✓
Öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével			✓
12. Gyermekmosdó, WC helyiség				
Törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével			✓
Falitükör	mosdókagylónként 1			✓
rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével			✓
III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK				
felszerelés	menyiségi mutató	megjegyzés		
egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár	88	✓
tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó		✓
Fésűtartó	csoportonként 1		4	✓
Törülköző	felölt és gyermeklétszám szerint 3-3			✓
Abrosz	asztalonként 3			✓
Takaró	gyermeklétszám szerint 1		88	✓
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3			0
IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK				
szennyes ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
mosott ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
Mosógép	óvodánként 1	ha a mosás helyben történik	1	✓

Centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	1	0
Vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
Vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
Szárítóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
Takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna	1	✓
Hűtőgép	óvodánként 1		1	✓
Porszívó	óvodánként 1		1	✓

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKA VÉDELMI ESZKÖZÖK

étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	amennyiben étel kiosztása folyik		0
Elsősegélyláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint	1	✓
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint			✓

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)

különböző játékok formák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön		✓
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön		✓
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓

ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök				
Televízió	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1		1	✓
Vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
diavetítő vagy projektor	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1	✓
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint	1	✓
hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint		✓
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában		✓
projektor vagy írásvetítő			1	✓
VI. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI				
1. Beszéd fogyatékosok				
tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1		4	✓
logopédiai alapkészlet	csoportonként 1		4	0
2. Hallási fogyatékosok				
Dallamíró	csoportonként 1			
hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében		0

vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1		1	0
a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében		0
nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében		0
szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1			0